

CAP

VERMELL

PAULE
GARCIA

Nº 100

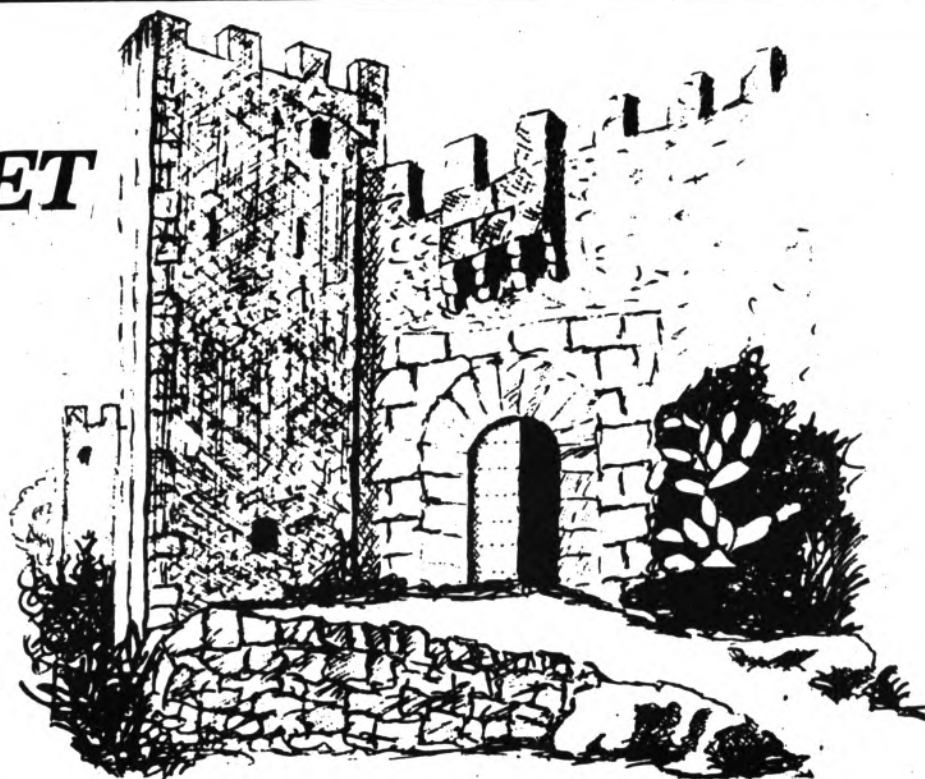
CAPDEPERA - CALA RAJADA

ABRIL 1989

Ara fa cent mesos que...

PORTALET

CENT

Aquest, ja ho sabeu, és el número 100 de "Cap Vermell".

Fins aquí hem arribat i podem passar comptes quan vulgueu. Del que passi en el futur no ens en responsabilitzam per ara. Si d'acàs en parlarem d'aquí a cent números més.

Per si no us heu aturat a pensar-ho, cent números de "Cap Vermell", pam envant, pam enrera, suposen 2.000 pàgines de revista, sense trampa ni cartó ni publicitat, gairebé fets a mà, triple salt mortal sense xarxa del que n'hem sortit amb més de dos braverols a l'ànima i algun descosit al cor.

Cent números de "Cap Vermell" signifiquen, també, multiplicar per cent:

- Dues o tres hores de reunió per parlar de cada exemplar que s'ha de fer i traçar-ne les línies mestres.
- De quatre a cinc hores d'entrevistes i recopilació de material.
- Catorze o quinze hores de correcció d'originals i passar-los en net.
- Quatre hores, com a mínim, per al muntatge de l'original, tal i com ha d'esser imprès per l'"ofset".
- Anar a Petra a dur l'original a l'impremta.
- Anar a Petra a cercar la revista una vegada impresa.
- Dues hores de posar faixes i direccions.

I tot aquest aldarull es tradueix, per a cada un de vosaltres, en un quartet d'hora, escàs, de lectura. Ja veis.

Però, cent números de "Cap Vermell" també suposen que ens hem fet cent mesos més vells fent-vos companyia. Tres mil dies de presència dins el poble intentant encalenticir les vetllades d'hivern, refrescar els migdies d'estiu, somriure amb la primavera i aliviar la tardor. Cent mesos signifiquen haver obert el cercle de les nostres amistats i haver cultivat alguna incomprensió que ens dol més que cap altra cosa.

Bé, no volem fer ni un panegíric de la nostra tasca ni intentar justificar res del nostre passat. L'escrit, escrit queda. Ja jutjarà la història. (Vaja, ara ens ha sortit la frase composta. El què volíem dir, realment, és que si guardau les revistes, les podran

llegir els vostres néts, si les arnes no se les han menjades. I els vostres néts podran dir: "Quina pardalada de revista feien quan el padrí era jove!".

Ni que dir, una vegada més, que "Cap Vermell" pretén esser la revista de tots vosaltres. És a dir, que tots els somiatruïtes, romàntics, perseguidors d'utopies, encalçadors de somnis, i gent rara en general, podeu apuntar-vos, a hores d'oficina, per engreixar la llista dels col.laboradors oficials d'aquesta d'èria que va començar el desembre de l'any 80 i encara dura.

Us estimam, no ho dubteu. I esperam poder-vos seguir estimant durant cent mesos més, si les forces no ens manquen, si les autoritats no s'hi oposen, si els doblers donen, si vosaltres seguïu llegint-nos... Gràcies. Punt.

CENT Ja sabem que és innecessari, després de tot el que n'hem parlat, de demanar-vos si sabeu que aquest que teniu a les mans és el número 100 de "Cap Vermell". A veure si això no és com el "92", molt de parlar-ne abans i res després. Però, també ja sabeu allò que diu que "es parlar-ne és sa bulla". Ara ja no tornarem fer més aldarull fins al desè aniversari, a finals del 90, si és que encara hi som.

RECTIFICACIÓ El mes passat denunciàvem el perill que suposava el desnivell del final del carrer Eolo, a Cala Lliteres, a més sense cap tipus de senyalització. Es veu que nosaltres hi passejam poc per aquells redols. Un veí de la zona ens ha manifestat que l'esmentat carrer es troba en tan lamentable estat des del primer dia que es va obrir, ja fa uns quants anys. Així que si ningú hi ha pegat de cap, fins ara, no ha estat per manca de temps i ocasions.

DONANTS Que la Creu Roja i la Seguretat Social no han programat mai les visites a Capdepera i Cala Rajada d'una manera coordinada, és cosa ben coneguda dels donants d'una i altra associació, que en definitiva son gairebé els mateixos. Però el despropòsit duit al màxim extrem es produí el passat 14 d'abril, quan ambdues organitzacions coincidiren en llur visita a Capdepera. Ho deuen fer a posta? Si l'bifan, pitjor per ells, i pitjor per als malalts que necessiten de la nostra sang.

AJUDES L'Ajuntament ha concedit ajudes i ha gestionat subvencions per a la publicació del "còmic" sobre la història del Castell, per a un llibre sobre la història de la representació d'"El Rei Herodes" a Capdepera, i per a unes exposicions que organitzen les associacions de la Tercera Edat. Algun dia parlarem de l'Ajuntament. Aques número no. Aquest és el número 100. Algun dia parlarem dels criteris d'equanimitat i d'igualtat d'oportunitats que presideixen el quefer dels polítics locals. Algun dia.

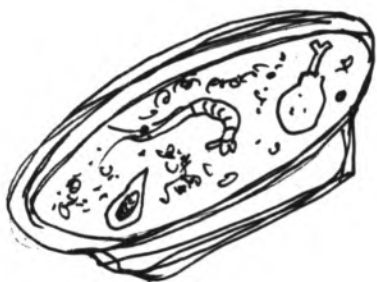
ARBRES I aquí la cullerada de mel. La reforma del final del carrer Ciutat, a la sortida del poble, està quedant d'allò més bé. Els arbres recentment plantats poden ser el toc definitiu per a embellir l'arribada a Capdepera. Aquestes obres, sovint de no massa envergadura, són les que realment fan el poble més agradable. Enhorabona.

VISITES El dia 15 d'abril visitaren Cala Rajada el Conseller d'Agricultura i Pesca, Sr. Morey, i el Director General de Pesca de la Comunitat Autònoma, Sr. Massutí. Es reuniren amb la junta de la Confraria de Pescadors on s'informaren dels problemes del sector i comunicaren les més imminents actuacions de l'administració en matèria de pesca. Cal recordar que les Balears no tenen transferides les competències totals en matèria pesquera, tret de les aigües entre puntes, és a dir, molt poca cosa. Per altra part, el dia 21 visità Capdepera el Conseller d'Obres Públiques, Sr. Saiz, qui visità el Castell i les obres de la depuradora. En un i altre lloc ha estat decisiva l'aportació de la Conselleria, amb inversions importants que s'acosten als cent milions de pessetes.

FORTUNA La tengueren els compradors del número 90.516 de la Loteria Nacional del dia 8 d'abril, del qual se'n vengueren seixanta dècims a l'administració local que regenta en Joan Vicens. En total plogueren 120 milions de pessetes en premis, que feren feliços els seus posseïdors, molt repartits, amb mínims de dos i màxims de 20 milions per persona. Aquest és el primer premi important que repara-teix l'esmentada administració. I que no sigui el darrer.

girau fulla...

DINAR Ens convidaren i no hi poguérem anar, però n'hem sabut noves. Els "truquers" habituals de Ca'n Patilla es reuniren al voltant d'una paella el passat dia 15 d'abril, i en quedaren tan contents que ja en pensen en repetir. Els "vells": Jeroni "Jeroniet", Tià "Maleter", Manolo Ruiz, Damià "Llissa", Colau "Mayol", en "Mestres", en Mateu "Mateuet". Els "joves": Jeroni "Caragol", Joan "Castus", Pere "Font", Pep Gómez, Joan Genovart, Vicens Garau, Miquel Flaquer, Miquel "Fereta", Salvador Arévalo, Joan Ruiz, Mateu Morey, Llorenç Siquier. Els cuiners: Joan Llabata i Joan Morey. Rebossaria: Colau Nadal d'es Juva. A la pròxima prometem assistir-hi. Farem aquest sacrifici, encara que nosaltres com a truquers no som gaire cosa.

DIARIS A la creació de la delegació de Manacor del diari "Última Hora", ha seguit la posada en marxa de l'edició comarcal de "Diario de Mallorca", amb la qual cosa tots hi sortim guanyant i podem fer un seguiment, dia a dia, del que passa a ca nostra. En Toni Palmer "Fabio" i Joan Espiritusanto són els màxims responsables a Capdepera de fer arribar als lectors d'ambdós diaris les notícies del poble. Suposam que, degut a les presses dels primers dies, l'edició comarcal de "Diario de Mallorca" ha comès dues petites errades, sense més importància: 1.- A la presentació de la primera entrega es donaren com a serveis de Capdepera i números de telèfon d'interés, els de Son Servera. 2.- Dedicaren mitja pàgina al número 100 de la revista "Santa Bàrbara", ignorant que "Cap Vermell" també ha assolit aquest número, i informaren de totes les publicacions de premsa forana de la comarca, botant també l'existència de la nostra revista. Nosaltres no tenim res contra "Diario de Mallorca". Finalment, hem de dir que, coincidint amb el muntatge d'aquest número, "Última Hora" ha procedit a elaborar un reportatge sobre "Cap Vermell".

MUSICALS Aquesta és la llista d'aconteixements musicals recentment celebrats o per celebrar en breu:

- Dia 16 d'abril, a l'Ajuntament, Asier Polo (violoncel) i Alfonso Maribona (piano) oferiren un magnífic concert per a poc més d'una dotzena de persones. Organitzava Joventuts Musicals.
- Dia 23 d'abril, també organitzat per JJ.MM. recital de joves músics de piano.
- Dia 30 d'abril, amb els mateixos organitzadors, concert de joves intèrprets a l'església de Sant Bartomeu (no de Sant Bonaventura, com deien els programes), a càrrec de Margalida Furió (piano) i Lluís Oliver (viola). No en sabem el resultat, a l'hora d'escriure aquestes línies.
- El dia 15 d'abril cantà a Cala Rajada (església d'El Carme) la coral S'Alzinar, sota el patrocini del Patronat de Turisme. Per a mitjan mes de maig s'anuncia un nou concert de la mateixa Coral sota el mateix patrocini.
- Per al dia 28 de maig s'anuncia un important concert del Centre Cultural Banda de Música de Capdepera en homenatge al mestre Bartomeu Oliver, tan vinculat, com se sap, a Capdepera. Entre d'altres obres, la nostra Banda està assajant les peces del mestre Oliver: "Cala Agulla", "Marxa tauròfila", "Jota basca", "Alborada de Pollença", etc. El director Bartomeu Massanet fou alumne del professor Bartomeu Oliver, com també ho fou Jordi Rosselló, ex-director de la Filarmonica de Porreres i actual director de la Banda de Santa Margalida, que prendrà part en l'esmetat concert, entre d'altres destacats músics. Esperam que vaig de lo millor.

TEULERA Males notícies ens arriben de Ca's Pirlitu. Pareix imminent el tancament de la teulera. Ens sap greu. Amb ella, com amb tants d'altres símbols representatius del poble, es van perdent senyes per a identificar aquest poble cada dia més despersonalitzat. Són els temps moderns, diuen.

AQUEST NÚMERO L'HEM FET:

Joan Nebot
 Mari-Germa Melis
 Joana Colom
 Maria Vives
 Pep Terrassa
 Llucià Sirer
 Mª Antònia Nadal
 Jaume Fuster
 Aní Muñoz
 Antoni Amorós
 Gabriel Torres
 Domingo Chaparro (fotos)
 Gabriel Flaquer
 Antònia Garcia

BOLLETÍ DE L'OBRA
 CULTURAL BALEAR

Capdepera - Cala Rajada

ABRIL 1989

Via Joan Carles I, s/n
 Capdepera

Dipòsit Legal: 197/80

Imprimeix:
 APOSTOL Y CIVILIZADOR, Petra

Els articles publicats en aquesta
 revista expressen únicament
 l'opinió dels seus autors

DURANT EL MES DE MARÇ...

Han nascut:

Xavier Esteve Moll,
 de Miquel Angel i Catalina.
 Mª Pilar Sánchez Muñoz,
 de Manuel i Mª Pilar.
 Joan Antoni Pérez Pociño,
 de Joan Manuel i Isabel.
 Margalida Ribot Flaquer,
 de Guillem i Margalida.
 Mª Pilar Tena Sancho,
 de Josep Enric i Elionor.
 Leticia Maya Perona,
 de Joan i Amàlia.
 M^a del Mar Siquier Estela,
 de Llorenç i Maria.
 Cristina Duran Hermosa,
 d'Antoni i Mª Josep.

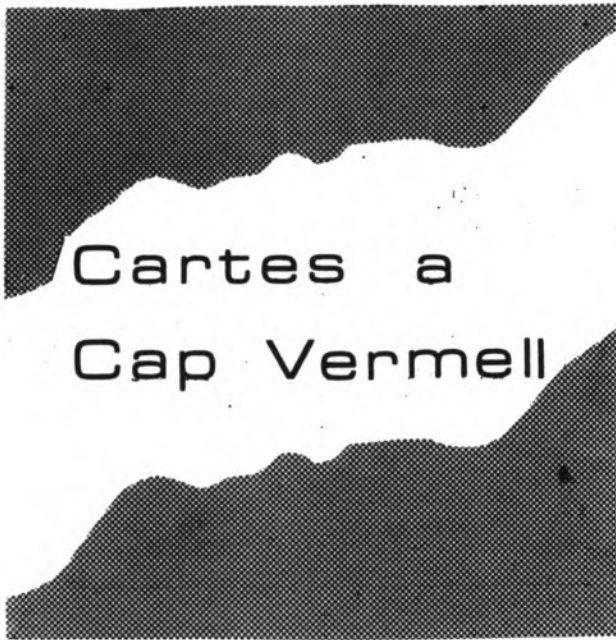
S'han casat:

Miquel Flaquer Garau
 amb Francisca Vicens Casellas.
 Andreu Felip Rozalen Pozo
 amb Mª Pilar Nieto Moreno.

Han mort:

Maria Terrassa Garau
 Margalida Orpi Servera

Cartes a Cap Vermell

MÁS SOBRE "AUMASA"

Reiteramos lo descrito en anterior carta (véase "Cap Vermell", nº 93 de Septiembre de 1988) y nos vemos en la imperiosidad de reseñar aumentando los desaguisados de esa compañía que cubre mal la línea regular de viajeros, sin estimar que la relación sea aún exhaustiva.

Veamos unos botones de muestra:

- Antaño recogía pasajeros, de pie, donde fuera. (Severas órdenes acabaron con este desmán).

- Al igual que con los transportines, en el pasillo, que, por fin, hubieron de ser retirados.

- Algún chófer se sobrepasó en sus atribuciones responsables, con ciertos malos modos, no coadyuvando en atender a los pasajeros: maletas, cochecitos de niño, música alta y molesta...

- Algún autocar de la línea se convierte, de pronto, en "autocar de transporte escolar", retransando el horario o parando cerca de instituciones o centros escolares.

- Alguna vez, parada en carretera, a la salida de Manacor, en espera de recogida de pasaje proveniente de otro punto de la Comarca, retrasado.

- Se entra en Manacor (y sale) por la vieja carretera primitiva general, con estrechez que impide el cruce de dos vehículos grandes. Qué absurdo!

- Se utilizan autocares muy antiguos, obsoletos, (recientemente, y hay que decirlo, se ha incorporado a la flota una unidad nueva), que han provocado además de algunos accidentes graves, paradas en plena carretera y transbordos obligados, por orden de la Guardia Civil de Tráfico, al detectarse anomalías en los vehículos.

La retahila sería muy larga, de agotarla.

Y, simplemente, no tienen siquiera la cortesía de ofrecer un talonario de billetes especiales para escolares que viajan a diario, así como tampoco descuento para jubilados y pensionistas (contra presentación de su carnet acreditativo).

La codicia y el afán de dinero, con malas artes, parecen inmensos en esa cuitada empresa, más "la avaricia rompe el saco".

Parece ser que, últimamente, ha sido sancionada con una irrisoria multa de un millón de pesetas, por un montón de expedientes incoados.

Y el Conseller de Transportes, Pío Tur, recientemente les giró visita para tratar de poner en orden una serie de irregularidades que claman al Cielo.

Empero la gente dice "aquí hay gato encerrado". Y se habla, desde hace tiempo, de trapos sucios. Y se sospecha, y se conoce, quien protege a esa empresa.

Algo de escándalo.

En fin, que "cosas veredes mío Cid..."

UN SUFRIDO VIAJERO TEMEROSO

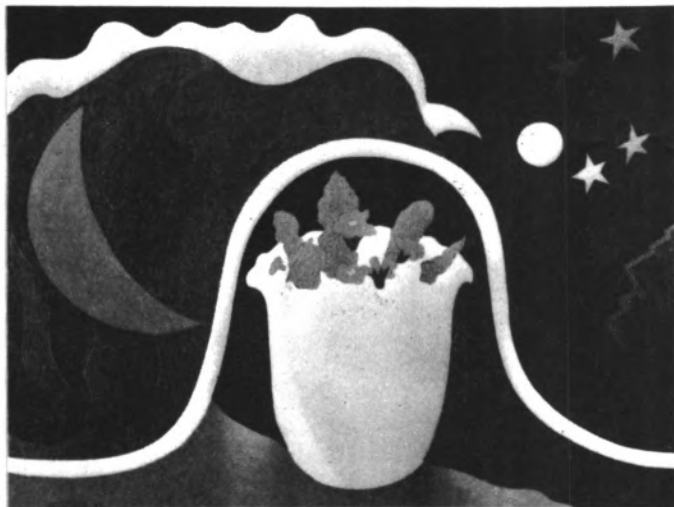
LLOCS DE VENDA:

- Els dos estanys de Capdepera
- Llibreria L'Orient
- Llibreria Cala Rajada
- Casa del Mar
- Es Sitjar

CAPDEPERA - CALA RAJADA

... i també
la poesia

Em fascines!
Bubota grisa,
fada vermella.
Qui no t'estima et provoca
i el qui t'estima espera.
Fil de seda
que dubtam si baixar
quan no ens valen els somnis.
Embadalits per la teva bellesa
podem perdonar-te els defectes;
i cruel a cops t'amagues
sense valer la quimera.
Impotents ens veim quan t'oblides
de tanta promesa entesa:
no hi valen mar ni estrelles,
ni primaveres verdes.
Ès dolç el teu tacte
i meravellós sentir-se teva
quan el present costa de creure's.
Per moments ens dónes tant!
I d'altres tan poc!
Mestressa i senyora de tots;
a vegades ens deixes elegir
i d'altres tu demanes
i contestes.
I quan ens adonam
que ets l'únic que per uns instants tenim,
ens esvera
perdre't.
Mentre t'estimi
apropa'm a la mar,
que no em canso de mirar-la,
deixa'm somiar en les gavines,
acosta'm més als qui m'estimen...
Floreix dins la tenebra!
que no et quedi dubte
quan la lluna és la meva companya.
Fes-me desitjar-te
demà... i sempre!
Bubota grisa,
fada vermella.

ANTÒNIA GARCIA

Estic sol (adicte als meus fantasmes).
Els morts criden a l'ordre quan tanc els ulls amb pany i clau
i esper la vida adormit.
Els records es passegen per les meves mans provocant buits...
Els morts estimen a les fosques llurs absències de cossos
i ploren també, els morts, quan no tenen més amb què morir.
Això es tot quant tenc: morts i, o molt m'equivoc, ho he sabut sempre
Els morts no es passegen a la tebiesa del sol de mitja tarda
sense que els lladrin els cans...
I no saben de carícies o de somriures d'amants.
Els morts no diuen res,
per això ningú els sent quan parlen,
per això callen...
S'acompanyen d'altres morts
i segueixen sense dir o fer qualque cosa.
Els morts no tenen "història",
per això es veuen en somnis on no hi ha miralls
per tal de no veure's les cares.
Els morts són la impotència d'allò que hagués pogut ésser,
per això caminen sempre amb mi -pobrets!-
rompudes les sepultures,
extraviats en el temps
i surant en els cementeris...
Viuen i et besen,
els morts t'emboliquen amb el seu somris constant,
una carícia àlgida d'hivern mentre comentes la vida:
ton propi desastre.

COLAU VIVES

GESTES DE N'ANDREU NADAL
PESCADOR DE PEIX GROS I SENSE ESPINES

Encara és n'Andreu Nadal
un pescador colossal;
no té rampa ni manies,
ell agafà en dos dies
uns mil quilos de bonítols
i no li importen tres "pitots"
anar a la mar tot sol.
Sempre ha tengut es consol
quasi mai venir de buit,
així l'any quaranta-vuit
mil setanta quilos agafà
de sírvies que va cobrar
es quilo a tres pessetes;
no me vengueu amb punyetes,
això s'ha de fer constar.
Ara que ja sou padrí,
es vostros nets, per fortuna,
sabran que amb sa "moruna"
agafàreu un vell-marí
que bé el vàreu retratar,
i estic segur que pesà
tres-cents quilos p'es cap prim
i així encara el tenim
per qui se'l vulgui mirar.
S'història ha de parlar clar
anomenant qui ho mereix,
així que a mi me pareix
que tenc s'obligació
de dir que hi ha un pescador
que no perd temps amb sardines;
un dia dues tonyines
que ell va sebre agafar
mil lliures varen pesar.
Ningú no li ha d'ensenyar
a manejar bé sa pella,

un dia a Ciutadella
noranta-cinc sírvies enganxà
que totes varen pesar
de quilos nou-cents cinquanta,
si algú no ho creu i s'espanta
encara hi podran tornar.
Així s'ha de fer present,
que ho sàpiga Espanya entera,
que un pescador de primera
se mereix un monument.
Deman a s'Ajuntament
que damunt un pedestal
hi posi n'Andreu Nadal
constant com a pescador
que no ha tengut rival
i un geni tan colossal
que es mereix aquest honor.
Un dia sis de gener
un calamar descomunal
agafà n'Andreu Nadal,
aquí va lo que va fer:
un quilo set-cents pesà;
devia esser d'es padrins
i conte que es sacarins
metro i cinc varen midar.
N'Andreu Nadal agafà
una tonyina ell tot sol
sense perdre es control,
cent onze quilos pesà.
I així podríem contar
gestes d'aquest homenet
que pareix que no s'aguanta dret
i a tots mos pot ensenyar.
Tots podem estudiar
amb es seu comportament,
ha estat s'homo més valent,
sobretot a dins la mar.

PERE SANCHO.

EL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC

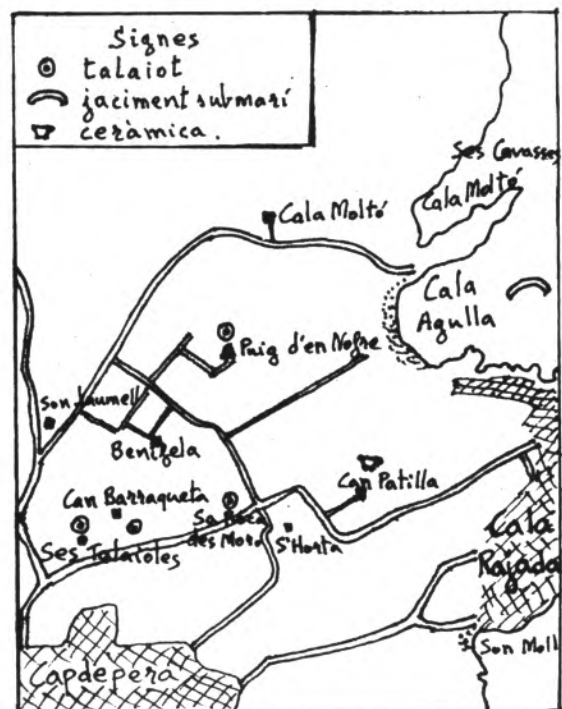
El talaiot d'Es Claper

Entre la pineda de l'Agulla i la finca de Ses Talaioles hi ha un altre nucli important de construccions talaiòtiques; precisament el topònim "Talaioles" fa referència a unes talaies, denominació amb la qual es coneixien antigament els talaiots que encara, en part, conservam. A unes passes de les cases de Ses Talaioles, al capcurucull d'un pujollet, hi ha un mur semicircular de 2'4 m. d'amplària i 7'5 m. de llargària que pertanyia a la part meridional d'un talaiot. A uns 150 mts. lluny, en direcció Est, hi ha un altre talaiot més ben conservat, amb un diàmetre d'onze metres, que fou rebaixat quan, aprofitant el buit de la cambra, s'hi construí una torre de molí. El monument no està inventariat ni recollit per les Normes Subsidiàries com a patrimoni arqueològic.

A prop del Pi de S'Horta, a Sa Roca d'es Moro, hi ha runes d'un talaiot que coincidiria amb el monument inventariat amb el número 0314 i que Josep Mascaró Passarius anomena de S'Horta. Als voltants d'aquests monuments no s'observen deixalles d'habitacions, cosa que fa pensar que, superada la primera fase talaiòtica, serien abandonats.

Entorn de la zona de Ca'n Patilla hi ha altres restes gairebé inclassificables. Així, al cim del Puig d'En Nofre, de 101 mts. d'altura, hi ha residus d'un talaiot que tendria un mur defensiu. Dins S'Ullal també hi ha romanelles (1). A uns 200 mts. a l'Est de les cases de Ca'n Patilla, a un coster, hi ha tests de ceràmica prehistòrica. Dins Ses Covasses (2) hi ha deixalles d'una necròpolis, i enmig de la badia de Cala Agulla hi havia un important jaciment submergiat que durant anys ha estat explotat per aficionats al submarinisme d'algun club local.

Dins la vall del torrent de Sa Mesquida hi ha els més importants i nombrosos residus de construccions talaiòtiques, encara que mal conservats. Durant el període talaiòtic i fins ben entrada la colonització romana hi hagué importants nuclis de població que se concentraren, sobretot, a la vessant nord de la vall.

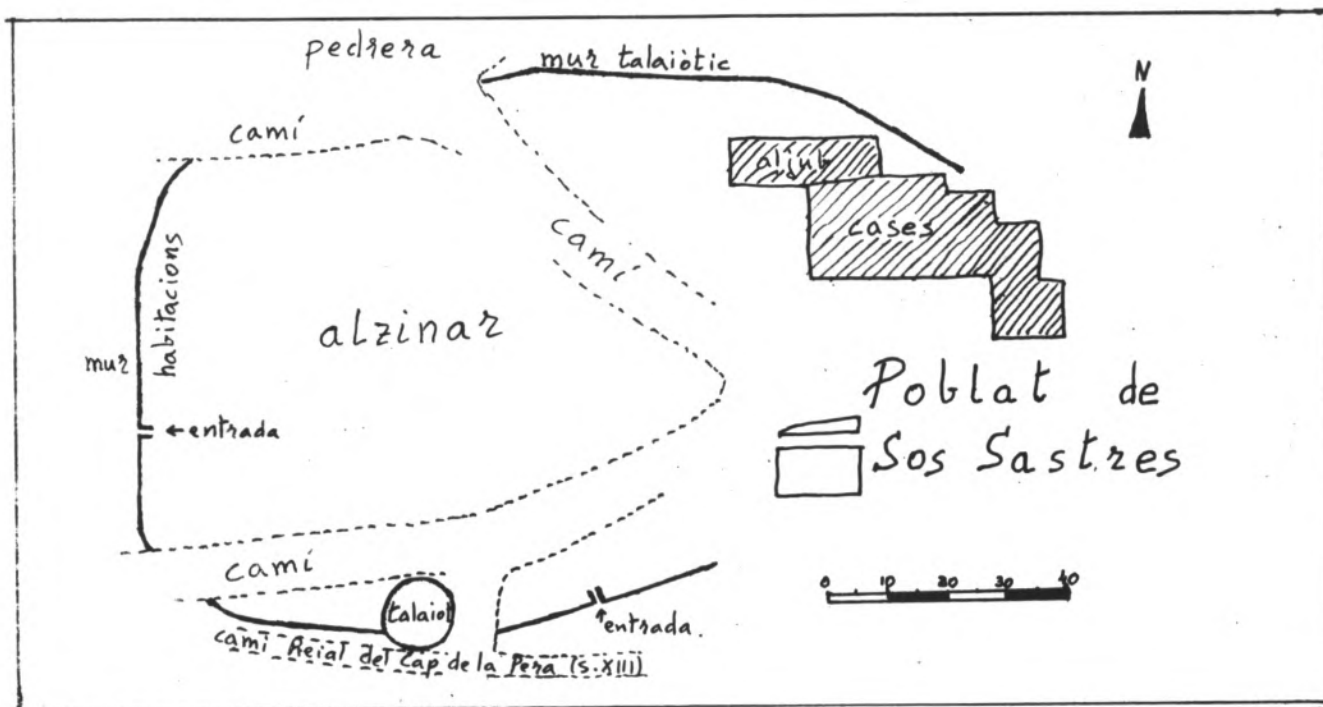
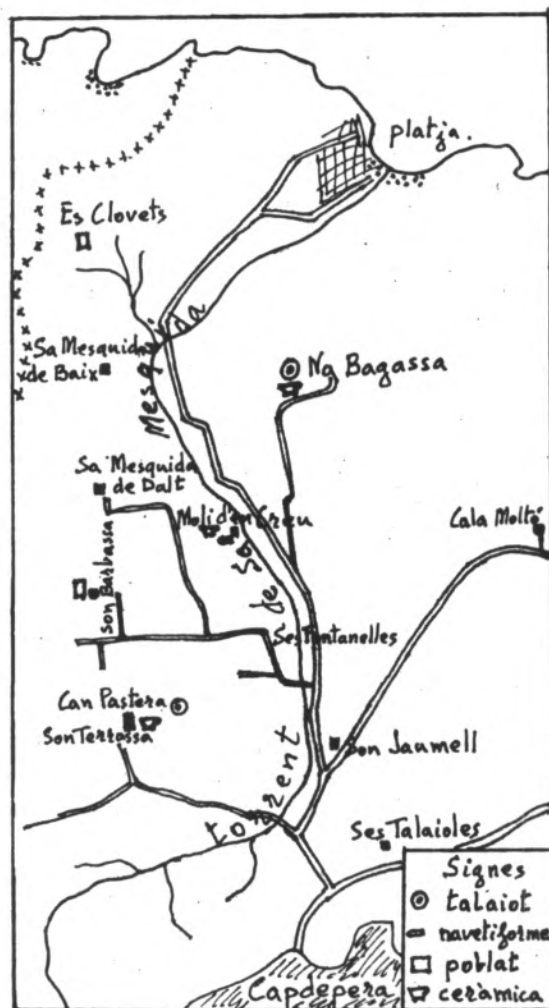

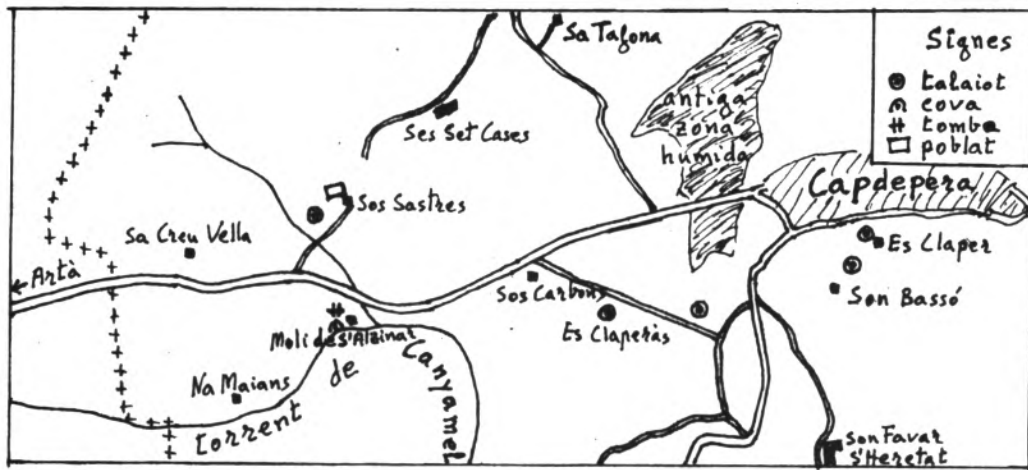
Per ordenar de qualque manera aquests monuments, difícilment classificables, seguiré un itinerari on el punt de partida serà el jaciment més a prop de la mar i recorrerà la vall fins arribar al punt més a l'interior. Així, doncs, ens situarem dins Sa Mesquida de Baix, entre les cases i la mar, a prop de la carena muntanyosa que serveix de partió entre Artà i Capdepera i arrecera el jaciment dels forts vents de tramuntana. El lloc s'anomena, segons Mascaró Passarius, Es Pujolets (3), i segons l'amo en Joan Alzamora "Coll", Es Clovets, puix que els murs formen uns tancats circulars que semblen unes cloves (4); hi ha quatre construccions, possiblement talaiòtiques, que únicament conserven les primeres filades. Superficialment s'han trobat fragments de ceràmica talaiòtica i romana, així com restes de molins de mà.

En el Puig de Son Barbassa, entre el cim i les cases de la possessió, s'extén per la vessant meridional un poblat talaiòtic que fou bastant gran; hi ha nombroses habitacions de planta circular, rectangular i absidal que impressionen pel tamany de les pedres que formen els murs. També hi ha deixalles de murada i de talaiots. Així, quasi al cim, n'hi ha un de vuit metres de diàmetre.

Al Puig de Son Terrassa s'hi troben tests de ceràmica talaiòtica escampats per unes quantes finques de la vessant meridional; sembla que hi hauria un important poblat que ha desaparegut. No molt lluny hi ha el talaiot de Ca'n Pastera, completament cobert de vegetació, amb restes d'habitacions adossades; no fou inventariat per Mascaró Passarius ni està recollit a les NN.SS.

Dins Sa Mesquida de Dalt, a les cloves d'Es Molinot -o Molí d'En Creu- hi ha restes d'una construcció megalítica que podrien correspondre a un navetiforme. Queda una part del mur de 1'4 m. d'amplària. La cambra tendria uns 3'2 mts. Superficialment s'han trobat deixalles de ceràmica talaiòtica i romana, així com restes de molins de mà (5).

A l'altra vessant del torrent; dins el sementer de Na Bagassa, hi ha un talaiot de planta circular cobert per una vegetació atapida i amb el portal orientat cap al Sud. Entorn del monument hi ha altres construccions en runes i tests de ceràmica talaiòtica i romana.

Aquesta vall, un temps tan poblada i treballada per l'home, sofreix una gran manca de recursos hídrics perquè el subsòl no permet l'emmagatzament de l'aigua de pluja. Desconec el sistema d'obtenció d'aigua que utilitzaria l'home primitiu, doncs no hi he localitzat cap font ni bassa ni depòsit. Cal pensar que existiria un clima més plujós i un paisatge ben diferent de l'actual, tota vegada que durant els darrers cent anys el medi ja ha canviat ben molt.

A la zona que s'extén entre Son Terrassa, Sa Mesquida i Son Jaumell, a finals del segle XIX, abans d'establir-se, hi havia molt de bosc i garriga, és a dir, un medi bastant més adequat que l'actual per emmagatzemar i conservar l'aigua de pluja. El torrent de Sa Mesquida, en aquell indret, s'anomenava de Ses Fontanelles (6) perquè dins el seu llit

hi rajaven algunes fontetes. Precisament per recollir i aprofitar l'aigua construïren el molí d'En Creu. Per tant, si aleshores hi corria un cabal capaç de moure les moles d'un molí, ben bé s'hi podria abastir d'aigua, en temps prehistòrics, un nucli important de població.

El poblat de Sos Sastres ens queda en el punt més a l'interior del municipi. En aquest indret, durant la fase inicial del període talaiòtic (1300-1000 a.J.C.), s'hi construïren al menys dos talaiots; un està aïllat a l'Oest del poblat, el diàmetre és d'onze metres i el gruix dels murs de tres metres, hi ha un portal d'entrada amb un corredor de 3'4 mts., a la part Nord hi havia unes habitacions adossades que recentment han destruït. L'altre talaiot forma part de la murada del poblat; aquesta circumstància em fa pensar que a Sos Sastres la construcció de la murada és posterior als talaiots. En canvi, a S'Heretat, com succeeix a Ses Païsses i a S'Illo (7), sembla que el talaiot i la murada es construïren dins una mateixa fase, puix que el talaiot està molt ben situat dins el poblat.

Mur nord del poblat de Sos Sastres

girau fulla...

Mur oest del poblat de Sos Sastres

La murada segurament no es va fer tota d'una vegada, ja que presenta dues tècniques constructives distintes. Així, el parament exterior de la murada Nord, amb una longitud de 70 metres, està construït amb unes lloses irregulars de considerables dimensions col·locades verticalment; en canvi, la murada Oest i Sud està feta amb pedres de gran tamany col·locades en filades horitzontals i paral·leles, més o manco regulars. A cada un d'ambdós trams hi ha identificada una entrada a l'interior del poblat; el portal era adintel·lat. Adossades al parament interior de la murada hi havia nombroses habitacions.

La total destrucció de l'interior del poblat no permet seguir la seva evolució històrica; tan sols permet constatar que els materials de les construccions talaiòtiques foren aprofitats per uns altres colonitzadors per construir noves edificacions. El mateix succeï a Son Terrassa, Son Barbassa i Es Claper.

Darrera les cases del molí de S'Alzinar, a un amplit sorrenc, se localitzà un grup de sepultures antropomòrfiques que serien posteriors a l'època estudiada. En el mateix indret hi ha unes coves naturals amb senyals d'haver-se utilitzat a l'època prehistòrica (8).

Entre Es Claper i Son Favar també hi ha talaiots. Vora les antigues cases de la possessió d'Es Claper hi ha un talaiot construït sobre un coster amb molt de rost; al seu entorn hi ha altres restes de construccions. El portal d'entrada està a l'altura del camí i al Sud; el gruix del mur és de tres metres.

Entre les cases d'Es Claper i Son Bessó hi ha un altre talaiot amb una situació i dimensions semblants al que abans he descrit; el diàmetre superior és d'onze metres. Està bastant enrunat perquè fou acondicionat per a soll de porcs. No està inventariat ni protegit per les NN.SS.

Al Sud del talaiot d'Es Claper hi havia una zona d'enterrament. Juli George me'n va descriure un de realitzat dins el buit d'una roca; per la situació de l'ossada sembla que el cadàver hi fou col·locat encollit, amb els

genolls estrets contra el pit. Als seus peus hi havia tres olletes, una amb despulles d'ossets d'ocell, una altra amb caragols, i de la tercera no me'n record. La coveta estava tapada amb una pedra grossa. L'home talaiòtic, al menys durant la primera fase, tenia una religió animista, basada en el culte als morts; realitzava ofrenes. Després tendria una religió teïsta, com succeï a altres regions de la Mediterrània (Creta, Malta, Cerdanya, etc.) amb una nombrosa representació iconogràfica (bous, coloms, etc.).

Al peu d'aquestes muntanyes, dins terrenys de Son Favar, hi ha el famós talaiot on s'hi trobaren unes importants estatuetses de bronze. El talaiot està pràcticament sense excavar, tot cobert de vegetació. El diàmetre de la part superior és de 15'50 mts., és a dir, de dimensions més grosses que la resta de monuments d'aquest tipus que hi ha dins el Municipi. Al seu interior i adossades a la construcció hi ha restes d'habitacions.

Un dia d'hivern de l'any 1941, quan el pagès de Son Favar feia un clot, entre les restes que envolten el talaiot, per tal de sembrar-hi un ametler, trobà una estatueta de bronze. A l'any 1945, Lluís Amorós, conservador del Museu Regional d'Artà, realitzà unes excavacions als voltants del clot on s'havia trobat el bronze i apareguren tres estatuetses més.

L'habitació radial, adossada al talaiot, on apareguren els bronzes, és de dimensions tan reduïdes i tan poc monumental que sembla mentida que s'hi trobassin unes talles tan interessants; els murs són tènicament bastos i de pedra bastant més petita que la del talaiot. El nivell superior del jaciment proporcionà uns materials datables estilísticament entorn dels segles IV-V a.J.C., amb una vigència fins a l'època romana. A més de les estàtues s'hi trobaren dues fíbules d'au amb les ales esteses, també de bronze, de 0'065 i 0'060 m. d'altes. El nivell inferior no fou explorat (9). Després de 1945, aficionats del poble i de fora poble hi anaren a gratar.

GUERRERS DE BRONZE DE SON FAVAR

girau fulla...

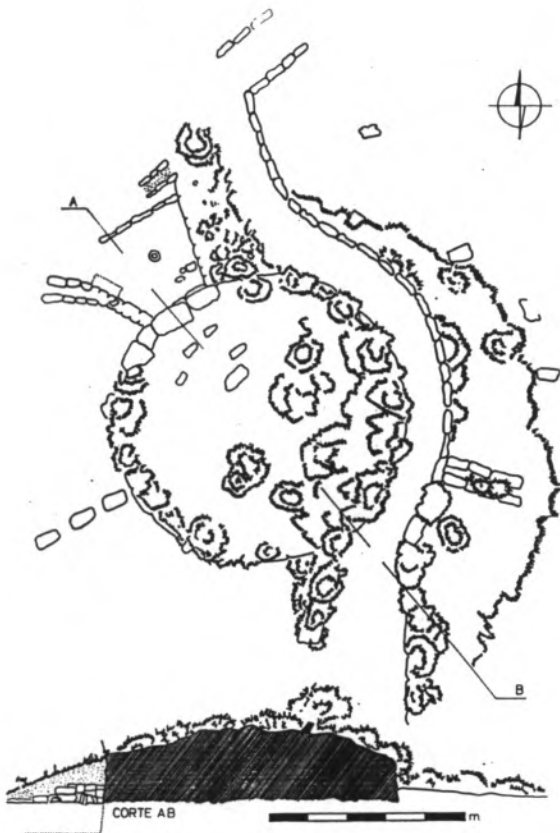
Les quatre figures de bronze representen guerrers nus, armats, en actitud de combat. Aquesta és la descripció individualitzada:

1/ Guerrier amb un casc alt que acaba en una cimera, escut i sense llança (que seria de ferro). És una estàtua molt elegant. Mida 500 mil·límetres i pesa uns quatre quilograms.

2/ Guerrier amb casc però sense escut ni llança. Mida 295 mil·límetres i pesa dos quilos.

3/ Guerrier jove, amb les faccions del cos no tan aconseguides com els altres guerrers, amb casc i cimera. Mida 200 mil·límetres.

4/ Guerrier ja major, amb barba, casc de perfil frigi i botes altes. Mida 220 mil·límetres.

Talaiot de Son Favar;
alçat i planta segons Lluís Amorós

La religiositat del mallorquí talaiòtic és una incògnita. Actualment coneixem tot un món zoomòrfic de símbols religiosos (bous, cérvols, ocells) i les estàtues de guerrers que no sabem ben bé si eren ídols de la guerra o ex-vots. Gabriel Llopart, fa uns anys, in-

tentà obrir la porta a una teoria que permetés rompre el mutisme, tot parlant d'un Mars Balearicus pres pels nostres mercenaris durant les guerres de Sicília o les Guerres Púniques als exèrcits que els pagaven i aixoplugaven. Després va sorgir una altra teoria, referida al déu Rechef, fenici i cartaginès, que ha estat identificat a Eivissa i que seria el déu o ex-vot més corrent entre els foners talaiòtics. Emperò darrera aquesta clau fenícia hi ha tot el món de la Bíblia (el vadell d'or) ja que, no debades, fenicis i israelites eren germans i la religió mediterrània arcaica i la religió bíblica són concomitants amb la fenícia.(10)

Quan el talaiot de Son Favar fou reutilitzat com a santuari estaria ben a prop d'una zona argilosa, humida i pantanosa bastant inhòspita. Per altra part, quedava geogràficament aïllat dels més importants nuclis de població, com eren els poblats de Sos Sastres, Son Barbassa i S'Heretat.

Actualment, les estatuetses estan en el Museu de Mallorca, a Ciutat, i les que hi ha exposades al Museu Regional d'Artà no són, per tant, les originals sinó una còpia.

Aquesta és la informació que he pogut recollir sobre el nostre patrimoni arqueològic, un tresor cultural que, per bé que està inventariat, protegit per decrets i Normes Subsidiàries, emparat per la Conselleria de Cultura i per la Comissió del Patrimoni Històric-Artístic, a la pràctica es troba deseparat i desprotegit i en mans d'especuladors urbanístics i de saquejadors.

PEP TERRASSA

- (1, 2 i 3) Mascaró Passarius. "Monumentos prehistóricos y protohistóricos de la isla de Mallorca.
- (4) Joan Sancho Alzamora. "Història de Capdepera". Cap Vermell, nº 20.
- (5 i 8) Mascaró Passarius. "Los monumentos talaióticos del término de Capdepera".
- (6) Document de la compra-venda d'un establiment de Son Barbassa. 1897.
- (7 i 9) Guillem Rosselló Bordoy. "La cultura talaiótica en Mallorca".
- (10) Articles recents de Gabriel Llopart. "Diario de Mallorca", 26.11.88; "Brisas" 16.04.89; Full editat per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports, "Divinidades zoomórficas del talayótico final de Baleares".

BASES DEL
IV CONCURS DE FOTOGRAFIA 1989
AJUNTAMENT DE CAPDEPERA
o o o o o o o o o o

- 1.- Podrà participar-hi tota persona que ho desitgi.
- 2.- Totes les fotografies que es presentin seran originals i no premiades a cap altre concurs.
- 3.- Totes les fotografies es presentaran en la modalitat de COLOR.
- 4.- El tamany de les fotografies estarà comprès entre 18x24 i 30x35 cm.
- 5.- La presentació de les fotografies es farà sobre cartolina blanca.
- 6.- Darrera cada foto s'escriurà el títol i el número que li correspongui segons el full d'inscripció.
- 7.- Cada autor podrà presentar un màxim de 5 fotografies a cada modalitat.
- 8.- Les fotografies s'hauran de presentar a l'Ajuntament de Capdepera, els dies laborables de 8 a 14 hores.
- 9.- L'autor haurà d'omplir el butlletí d'inscripció per adjuntar-lo a l'obra corresponent.
- 10.- La recepció de les obres començarà el dia 1 d'agost i finalitzarà el dia 19 d'agost.
- 11.- Es podrà concursar en dues modalitats: tema LLIURE i tema CASTELL DE CAPDEPERA.

- 12.- Els premis seran els següents:

TEMA LLIURE:

Primer premi: 25.000 pessetes i diploma.

Segon premi: 15.000 pessetes i diploma.

Tercer premi: 10.000 pessetes i diploma.

TEMA CASTELL DE CAPDEPERA:

Premi de 25.000 pessetes i diploma.

Els premis no són acumulables ni divisibles i poden declarar-se deserts.

- 13.- Es crea un PREMI POPULAR de 10.000 pessetes a la fotografia més votada pel públic entre els dies 21 i 24 d'agost.
- 14.- Totes les fotos seran exposades a la Sala Municipal d'Exposicions, del 20 al 26 d'agost.
- 15.- El veredict de jurat es farà públic el dia 25. L'entrega de premis tindrà lloc el dia 26 a les 17'00 hores.
- 16.- Les decisions del jurat són inapel·lables.
- 17.- Les obres premiades passaran a ser propietat de l'Ajuntament, que tindrà el dret de reproducció de les mateixes.
- 18.- Les obres no premiades podran esser retirades de l'Ajuntament fins el 31 d'agost. L'autor que desitgi que li siguin remeses al seu domicili ho expressarà i adjuntarà el sobre corresponent.
- 19.- La participació en el concurs suposa l'acceptació de les bases.
- 20.- Totes les incidències no previstes en aquestes bases seran resoltes per la Comissió de Govern de l'Ajuntament de Capdepera.

- 21.- L'Ajuntament de Capdepera no es responsabilitza dels riscos, desperfectes i pèrdues que les fotos puguin sofrir, ni de les deterioracions des de l'entrega fins a la devolució, si bé tindrà molta cura d'elles.

Amics del Castell

Benvinguts "amics del Castell".

Amb una campanya basada en l'edició i difusió d'un cartell, el Patronat del Castell de Capdepera ha volgut integrar la comunitat dins la difícil tasca de donar un sentit a la recuperació de la històrica fortalesa.

Aquesta iniciativa és, segons la meua opinió, molt lloable. Intentar que cada un dels veïns del municipi de Capdepera es compromet amb el seu passat és "una bona feina". La creació de la figura d'Amics del Castell pareixia, en principi, una solució ideal per arribar a aquest fi. I dic pareixia perquè no hi ha voluntat perquè sigui. Tot pot quedar en un joc de paraules.

Arreu de tot l'Estat, i especialment als museus i monuments de més difícil conservació, fa molts d'anys que varen néixer espontàniament les associacions "d'Amics de..." amb una finalitat doble. Per una banda, ajudar i finançar les obres de millora, restauració i adquisició de material, sempre des d'una òptica crítica i complementària de l'oficial (institucions públiques, patronats, etc.). Per altra banda, finançar publicacions i treballs, i comercialitzar materials diversos: llibres, fullets, cartells, tríptics... amb els quals donen uns serveis a la comunitat i visitants i obtenen més ingressos. Per dur a terme aquestes dues tasques (bàsiques) fa falta una veritable autonomia d'acció, amb recursos propis (lliures d'interessos partidistes i polítics). D'altra manera la seva feina esdevé testimonial o inútil.

La gestació dels "Amics del Castell" no pareix complir amb aquests mínims objectius. L'única finalitat d'aquesta campanya (segons membres del Patronat) és recaptar fons, aportar doblers. Crec que aquest camí s'ha pres malament. La intenció és bona però la campanya no ha estat a l'altura.

D'aquell simple cartell en el que únicament s'al·ludia al Castell com a símbol del poble no hi ha res a dir. Però, molt més profitós

hagués estat editar uns fullets amb informació de les passes donades, els treballs realitzats i els projectes. A més d'incitar a la participació activa mitjançant actes divulgatius i explicatius. Tothom s'informaria de per què servirien les seves aportacions i els drets que adquiriria, tals com representació, participació a la gestió, etc.

El valor que es vol donar al Castell com a ens integrador no s'ha de fonamentar en paraules sinó en fets; les paraules se'n van amb el vent, els fets queden.

Per acabar només aclarir que res més lluny de la meua voluntat que desanimar els qui han proposat la idea i els que ja s'han fet "Amics del Castell". Trob necessària aquesta figura i m'agradaria que tot el poble s'hi fes. La intenció d'aquesta opinió és que l'aportació d'aquest col·lectiu vagi més enllà de la purament econòmica i no acabi anquilosada dins les institucions ja existents. Deixaríem passar una bona oportunitat.

FRANCESC GALIAN I COSTA

Nota: Prova de que el naixement dels Amics del Castell s'ha fet sense nord, és l'atribució a aquest grup de les gestions per fer el "còmic" del Castell (ara en marxa), per part d'algun membre del Patronat -"El Dia 16", 14.IV.89- Això és fals i cap punt de la informació donada a l'esmentat diari és veritat, llevat de que el Patronat ha demanat ajuda per a la seva publicació.

Tres veïns de Capdepera i Cala Rajada, a títol personal, han fet el guió, muntat la història i mantingut contactes amb el dibuixant Joan Saura (no Sebastià). Els "Amics del Castell" no ha fet cap feina al respecte.

Encara no han nascut i qualcú ja els penja medalles. Això és tenir bons padrins. Uns fan la feina i els altres...

Notes sobre el pensar

La veritat no és donada als homes espontàniament, el trobar la veritat requereix un esforç. Pensar és cercar la veritat. El pensament intenta que les coses apareixin en un estat peculiar que podem anomenar desvelació o patència. Quan pensam intentam estar davant les coses en un estat de desvelades. Amb altres paraules, intentam que les coses ens siguin patents.

El pensament és propi de l'home, més exactament, d'aquells éssers oberts a la veritat i als quals la veritat no els ha estat donada de manera immediata. Déu no pensa perquè és sabiduria il·limitada. Els éssers infrahumans tampoc pensen perquè no tenen capacitat de pensament.

El pensar no és una activitat natural. L'home no pensa espontàniament sinó que ho fa amb esforç. L'home està naturalment capacitat de pensament, però fer efectiva aquesta capacitat exigeix un afany seriós.

El pensar és de capital importància per a l'home. La veritat ens atreu, l'home és desig de conèixer. Despreciar la veritat o no voler que les coses es trobin en estat de patència és traïr la pròpia veritat, traïr la pròpia humanitat. Des d'un altre punt de vista estretament relacionat amb lo que acab d'exposar, ens trobam que l'home, naturalment, és un pobre naufrag perdut dins la mar tempestuosa de l'existència. Necessitam estar orientats respecte de les petites qüestions i respecte de les grans, radicals, darreres qüestions. Necessitam saber quin és el sentit últim de la vida, què és l'home, quin és el darrer fonament de la realitat, què ens espera més enllà de la mort, quin és el sentit final de la història, com organitzar raonablement la naturalesa, i tantes i tantes d'altres qüestions.

El pensar exigeix, com deia, un esforç seriós i mai conclòs. Oblidar això duu a conseqüències desastroses per al pensament. Un pensament sense esforç se mou dins l'àmbit de la superficialitat i això significa viure en gran mesura dins el món de l'aparença. Sense pretensions d'exhaustió exposaré algunes característiques que ha de tenir el pensament.

1) El nostre pensar ha d'esser personal, és a dir, hem de pensar nosaltres. El contrari del pensar personal és el pensar massiu que, pròpiament, no és tal pensament. L'home-massa pensa el que pensa perquè els altres ho pensen.

2) El pensament ha d'esser dialogal. Un home que no es deixa interpel·lar, que no vol comptar amb els demés, que vol construir el seu pensament en soledat, en principi no es pot esperar que faci una gran contribució a

la causa de la veritat. Actituds contràries al pensar dialogal són el pensar massiu, que es deixa arrossegar pel que diuen; l'adanisme, que consisteix en la pretensió de construir el pensament prescindint del que s'ha dit i del que es diu; i el dogmatisme o monolitisme, que no està disposat a admetre cap classe de progrés dins la recerca de la veritat.

El diàleg consisteix en cercar junts la veritat i això vol dir que un està disposat a comptar amb l'altre si el diàleg és entre jo-tu, o amb els altres si el diàleg es fa en termes de nosaltres.

3) El pensament ha d'esser crític. El pensar crític és aquell que discerneix el que és fals del que és vertader. No es deixa atrapar per la contradicció, la superficialitat, l'aparença o l'arbitrarietat. Al pensament crític s'oposa el pensament ingenu, caracteritzat per la espontaneïtat, la superficialitat i la manca de discerniment.

4) El pensament ha d'estar fonamentat. No sóc enemic dels "cops de cor", però s'ha de distingir entre un "cop de cor" i un pensament. Fonamentat vol dir donar raó. Fonamentació és responsabilitat, és a dir, estar en condicions de respondre del que pensam o deim. El contrari de la fonamentació és l'arbitrarietat, que consisteix en l'afirmació gratuïta. L'arbitrarietat és l'imperi del perquè sí.

Seria desitjable allargar la llista de les característiques que ha de tenir el pensament, però no ens podem allargar més. També deix sense tractar l'apassionant qüestió de les relacions entre la raó i la fe, objecte permanent de la teologia.

Només me queda dir una paraula sobre "Cap Vermell". Aquesta revista és senyera admirada i combatuda, discutida i discutible. Segurament, la desgràcia més gran seria que fos indiscutible. Més enllà de les lloances i les crítiques, crec que hi ha un fet important: "Cap Vermell", amb aquests cent números ha contribuït, modestament si voleu, a la causa de la veritat.

ANTONI RIUTORT

Nota.- Per honradesa amb mi mateix i amb els demés, vull deixar constància que la fe respon a les qüestions darreres de l'home i de la realitat. Per altra part, la fe no ens no ens impedeix pensar sinó tot el contrari, la fe és motiu suficient per pensar. Els creients ens veim moguts a pensar a causa de la nostra fe. Segui dit això amb tot el respecte que me mereixen tots aquells que no comparteixen el meu credo.

Monòleg amb l'Estel de l'Auba

LA XIFRA SÉDUCTORA

Bon dia, estimat Estel.

Dóna goig de veure't tan segur sempre, inalterable, seguint la singladura, sense entrebancs, pel camí de l'oratge.

Feia temps que no et veia. Ara ens veurem cada matinada. Ja he començat la tasca de les nits.

I la vetlla obligada em possibilita el poder fènyer amb tu el relliu de la xerrada.

Sí, Estel, porto el llapis en la mà i les quartilles en blanc. Les xerrades mataran la soledat arrufada pels cantons.

M'havia despedit d'aquests monòlegs escrits. Ho recordes?

A vegades, Estel, cal claudicar.

Faltar a la paraula donada.

No és que a mi m'agradi capitular. No.

I no per caparrudesa, sinó per fidelitat als meus principis.

No pateixis, no he sortit a parlar-te dels meus principis.

Avui, amic Estel, vull parlar-te de l'abril.

Sí, sí, de l'abril.

I no com a mes de primavera, de flors i de nius.

No.

Ni de sembrats a punt d'espigar.

Tampoc.

Ni de l'arribada de la primera oronella o de la partença del darrer tord.

Tampoc.

Ni com a mes de pluges maduradores de collites.

Tampoc.

No, no, Estel! Tampoc de l'Ajuntament.

...!

Què? No, tampoc de turisme.

...?

Ja ho sé que les coses no rutllen d'a llò millor. Hi ha massa forats a omplir.

I encara en faran més. Fins a rebentar-ho tot. Que els ous s'hauran de pintar de purpurina perquè pareixin d'or?

Això era d'esperar.

...?

Què vols? Avui m'estàs emmurriant. De debò. Estàs enutjat amb mi per aquests mesos de silenci? Pensa que això no és un diàleg, sinó un monòleg.

I el mut ets tu.

...?

Que els gest a vegades és més eloqüent que la paraula? D'acord.

Que el silenci també és eloqüent? També d'acord. En aquest poble ho sufrim dins la carn viva.

Donar la callada per resposta és l'habitual.

No tudeu llurs "valors" per les barbelleres dels mots. Així ningú pot esgarronar-los la paraula.

Ara fa cent mesos, amic meu, aquesta data era solament un llumet blau dins un horitzó de fosca.

La pedra rodona de la rondalla, sobre la qual l'equilibri és una màgia.

Una fita llunyana, inabastable sense la fe i el coratge i la constància del pelegrí.

I malgrat totes les ensopegades hi hem arribat. Així s'aprèn a caminar.

I el camí que hem fet aquí queda, amb lletres de motlo.

Aquest és el número cent, Estel, de "Cap Vermell".

Sembla, Estel, que has canviat de jeia.

Avui et desconec.

A mi m'agrada el teu respectuós i escoltador silenci.

...?

No, no és això! No m'agrada el silenci com a sotmetiment. Ni tampoc gaudeixo retorcent la pessigada.

...?

Perdona'm, però això teu avui pareix pura fanfarronada. O sóc jo que malinterpreto els teus gests. O és que pateixes una psicosi? O les teves ganyotes lluminoses són un miratge. O és que estàs ensopit de donar voltes.

Avui que he sortit disposat a rabejar-me dins el gorg de les temptacions, tu em fas ballar la baldufa dels interrogants.

Sí, Estel, de veritat, avui volia esbocinar el motlo de la seriositat i dels bons costums i donar llonga a tots els egoismes, egocentrismes, egolatries i amors propis. Tot a lloure. Com a falzies dins un cel embuixat de vermellors.

I tu, vengas, a esgarronar-me el monòleg amb les teves curolles.

No veus que és primavera?

Deixa'm beure del doll assaciadís de la saba nova.

Deixa'm olorar a fons la flaire de l'al-fabeguera.

Deixa'm embriagar-me amb l'enrampada embuixadissa de les aigües vives que fan, al seu pas, florir el desert.

Deixa'm somiar, Estel, que es torna pasta tova el fanquet de la beneitura i que el museu de fòssils vivents sent la gràcia contagiosa de fer poble.

No em tallis l'alenada avui, Estel, fent-me veure que els núvols són de suro i que mai per mai portaran la pluja fecundadora al sementer de la cultura.

Deixa'm, Estel, l'emoció d'esperar el miracle.

Ja t'he dit que avui volia rompre motlos.

I parlar-te d'un miracle. Del miracle del mes d'abril.

D'aquest abril.

Una xifra rodona.
Sembla un miratge.
Una il·lusió. Il·lusió seductora tanmateix.
El número cent!
Una xifra per a l'esclafit, per a la festa,
per a l'exageració.
I per claudicar, ja t'ho he dit.

...?
Què?
Ah! Això no, Estel, això no! Se rompia l'eufòria.

Un altre dia, sí. Un altre dia te parlaré de l'Ajuntament.

Avui deixa'm parlar-te de "Cap Vermell".

Dins una societat forassenyada per la cobdícia dels duros, com la nostra, "Cap Vermell" ha estat una escola d'altruisme i generositat on la feina -ben feta o mal feta, això ho jutjarà la història- s'ha fet desinteressadament, pel goig de fer-la, per la necessitat de l'estimera envers el poble, per aconseguir el que nosaltres creim un deure de ciutadans.

Pren llum de na Pintora!

Ja t'ho he dit, Estel, que avui volia capbussar-me dins el gorg de les temptacions egocèntriques.

"Ningú fa res per no res", sentència una dita antiga que, com una rasadora, ens vol fer a tots iguals.

Idò "Cap Vermell" ho ha fet per no res.

Més ben dit: ho ha fet tot per a tots. Generosament.

La generositat ha estat la nostra senyera.

Et sembla feble l'enrampada de coratge?

I la constància.

I l'esforç per superar el cansament.

Dues esvelles que han repicat al llarg de vuit anys.

La teva sorna, Estel, aquesta ironia burleta em trenca l'alè, com si em donassis un cop de puny al buit.

...?

I clar que sí. D'aquests cops baixos també n'hem rebuts. Normal, no?

Són els apologistes de la beneitura.

Uns ens han cregut escorpins verinosos, altres uns infants de mel i sucre repartint mel·lifluïtats. Per a uns, que ens falta agressivitat, per a uns altre que en tenim de sobra.

Cap a un costat o cap a l'altre, sempre n'hi ha que pensen que si tot el que ells creuen no se materialitza és que el món sencer va errat, i que només al seu cervell hi resideix la mida justa de les coses i el batec de la veritat.

...?

Acabaràs, Estel, per treure'm del solc. Ja basta que m'hagis empès cap a filosofismes abusius. Estàs obcecada, ofuscat. Sembla que la teva psicosis és de soledat.

En conec d'altres que tenen alterada la interpretació del món exterior i, per tant, tenen dificultada o impossibilitada llur relació amb el seu entorn social i cultural.

I això és greu, Estel.

Molt greu.

Sobretot quan, com tu, s'està compromès en una tasca universal, ja sigui mitjançant

la creació o el sufragi. En ambdós casos hi ha uns altres elements la vida dels quals depèn de la justa rectitud del vostre equilibri.

Tornem, Estel, al motiu d'aquest monòleg.

Tornem a "Cap Vermell".

Dins el nostre poble hi ha hagut un canvi.

Molts d'homes i dones de la nostra col·lectivitat -generacions d'homes i dones de cultura castellanitzada- que mai havien llegit la nostra llengua, davant la necessitat de lletrejar "Cap Vermell" han fet l'esforç i llegeixen el català. Pentura encara amb dificultats, però el llegeixen.

L'element catalitzador d'aquest canvi ha estat, sens dubte, "Cap Vermell".

Potser el pes d'aquesta sola raó és la justificació millor perquè tots fem un esforç per a la continuïtat de la revista.

I quan dic tots, dic TOTS, amb majúscules, englobant-hi tot-déu, des del més alt dignatari fins al més humil menestral, perquè és un deure de tots la defensa de la llengua, el signe més representatiu de nostra identitat.

Ja sé, Estel, no importa que facis de burleta. Aquests que encara somien amb l'"idioma del imperio" són els quatre nostàlgics d'un temps bord. Deixem-ho córrer.

També hi ha qui creu que "Cap Vermell" és el clos tancat d'una colla de somiatruïtes que, a més, hi fan doblers.

Accepto lo de somiatruïtes perquè avui és gairebé un elogi que et diguin que encara creus en la possibilitat de realització de totes les utopies.

Lo de clos tancat és una falta absoluta d'informació.

Lo dels doblers, Estel, me'n suggereix una de grossa. Però me la callo. I mira que la tenc a la punta del llapis. Mira que me bota al paper...

N'hi ha d'altres que no volen pagar la quota a "Cap Vermell" perquè a vegades -només a vegades- criticam l'Ajuntament.

Són els ancorats al temps bord que t'he dit abans, quan els homes públics eren els intocables, els justs, els saberuts, els bons administradors de l'erari públic. No han descobert encara que avui tots els càrrecs públics són criticables, ni que el garant de la llibertat d'expressió és la Constitució.

Ja veus, Estel, que són moltes les opinions i contradictòries.

Jo solament puc dir-te que el que sent és una barreja de satisfacció i de cansament, d'il·lusió per seguir endavant i de ganes de deixar-ho per jeure cara a les estrelles.

Estel, on ets?

Sembla que jugues a conillons amagats entre els esvorancs de la nuvolada.

I aquesta que arà puja és massissa, sense forats, i posarà punt i final al nostre encontre.

Fins una altra, Estel.

Et promet que a la pròxima sí que et parlaré de l'Ajuntament.

Adéu.

CONVERSES

Amb motiu dels primers cent números de "Cap Vermell", hem volgut que els convidats de les nostres pàgines centrals, els protagonistes de les habituals "Converses", no fossin persones especialment destacades per una o altra raó, o que tinguessin coses molt importants que contar. No. Amb motiu del número cent hem anat a cercar les persones que fan possible, mes a mes, que "Cap Vermell" segueixi apareguent: els nostres lectors. Amb ells hem intentat una recapitulació, un examen de consciència.

Les preguntes, idèntiques per a tots els entrevistats, són les següents:

- 1/ SEGONS TU, QUÈ HI SOBRA A LA REVISTA?
- 2/ I QUÈ HI FALTA?
- 3/ CREUS QUE LA LÍNIA DE "CAP VERMELL" ES EXCESSIVAMENT CRÍTICA? O PEL CONTRARI ES MASSA BLANA?
- 4/ QUINA NOTICIA T'AGRADARIA VEURE PUBLICADA?
- 5/ ESTARIES DISPOSAT, ENCARA QUE FOS ESPORÀDICAMENT, A COL·LABORAR EN LA REALITZACIÓ DE LA NOSTRA PUBLICACIÓ?
- 6/ CREUS QUE VAL LA PENA CONTINUAR PUBLICANT "CAP VERMELL"?

Heus aquí les respostes:

CRISTÓFOL SUREDA "de Ca Ses Petites"

- 1.- No hi sobra res.
- 2.- A vegades crec que hi faltaria informació directa de coses puntuals que passen en el poble, crítiques a coses que l'Ajuntament no fa i que tothom sap.
- 3.- Crec que a vegades és massa crítica i d'altres no sap reconèixer les coses positives.
- 4.- La notícia que més feliç me faria seria que sortís publicat que no es farà cap altre hotel ni cap bloc d'apartaments més a Cala Rajada.
- 5.- Pentura sí, amb idees o en forma de crítica, però escrivint no, a no ser que un altre ho fes per mi.
- 6.- Sí, perquè consider que és una cosa cultural i sempre s'ha de seguir endavant.

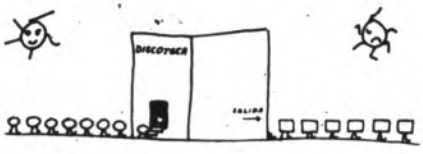
CATI ALZINA "de Ca'n Jeroniet"

- 1.- No trob que hi sobri res.
- 2.- Que la gent s'animi a escriure encara que sigui de manera espontània.
- 3.- Depèn. Hi ha vegades que és massa crítica i d'altres massa blana. Depèn dels temes. Hi ha qualque pic que hauria d'esser més forta, sobretot quan afecta a més gent i aquesta no se'n adona.

Nº 7 Capdepera-Cala Rajada Juliol 81

editorial

Es veritat que hem entrat a l'Era de la Tecnologia, de l'Electrònica; amb aquests aparells es pot emmagatzemar tota la informació que es vulgui, es pot classificar qualsevol producte físic i físic, es pot controlar l'evolució de les persones, el seu estat d'ànim, se li pot fer creure el què es vulgui. La darrera "passada" de la ciència és, o serà ben prest, el Min Clònic: després d'aquest invent ens podem despedir de la personalitat individual, perquè dins un laboratori podran fabricar, en sèrie, qualsevol tipus de persona/esclau 2, a més a més, amb les característiques que es vulgui.

Amb el Min Clònic té relació, encara que no ho pareixi, amb el què passa al nostre poble: sembla que s'han oblidat que encara nosaltres no hem nascut dins un laboratori perquè intenten alimentar-nos amb productes que, en principi, eren només per a màquines.

La neumonia atípica (que en realitat és un tipic enverinament) al manco ha servit per a demostrar que encara som una mica persones i que una quantitat excedent de productes químics/tòxics ens mata irremediablement.

I el Govern? Bé.
I l'Oposició? També.

4.- Que tota la gent assisteix als actes que s'organitzen, que sempre està ple, de gom en gom, tant en pla de manifestacions, actes culturals, etc. I una altra notícia que no caurà bé a molta gent, però a mi m'agradaria veure publicat que s'enderroquen tots els hotels que sobren.

5.- Sí.

6.- Sí, per molts d'anys.

ANTONI MELIS "Pintor"

- 1.- No hi sobra res.
- 2.- Fa falta participació del poble, amb idees, amb suggeriments.
- 3.- Segons jo és neutral. A més, així com hi ha llibertat d'expressió perquè vosaltres pogueu escriure el que vulgueu, també hi ha llibertat d'acceptació perquè jo pugui llegir sols el que vull.
- 4.- Voldria que es publicassin moltes alegries.
- 5.- Jo, indirectament, ja hi col·labor. (Hem de dir que en Toni ens proporciona la informació estadística referida al moviment demogràfic de la població, de manera exemplarment puntual)
- 6.- Sí, al manco jo guard totes les que s'han publicat fins ara.

CONVERSES

MATEU MOREY "Morey"

- 1.- No sobra res mai.
- 2.- M'agradaria que se profunditzàs en la normalització lingüística i que tota la revista fos en català.
- 3.- Hi ha de tot. Qualque vegada s'hauria de donar més branca.
- 4.- Que el poble és més solidari, que hi ha més sensació de conjunt, que no hi ha gent que quan els demanes qualque cosa s'amaga. És, potser, un problema d'educació. No és problema de tenir bons polítics, tenim el que ens mereixem. Vagis on vagis no trobes més que coses espenyades: faroles, papereres, l'escorxador destrossat a pedrades, etc. M'agradaria veure publicat que l'escorxador ha estat recuperat per al poble, amb una utilitat pública.
- 5.- La col·laboració no es pot negar mai. Fa falta que la joventut hi prengui part.
- 6.- Sí, m'agradaria que poguéssiu seguir endavant fins afegir un altre zero a aquest número 100 d'avui.

SEBASTIA FERRER PASCUAL "Maleter"

- 1.- No hi sobra res. En tot cas, a mi el que menys m'agrada són alguns articles de caire elitista, destinats a uns lectors minoritaris.
- 2.- El tamany de la lletra el trob petit, mal de llegir. Hi manca més servei informatiu. Per a molts de lectors, "Cap Vermell" és la finestra informativa del que passa en el poble. Alguns temes històrics haurien de tenir continuïtat a fi de que en els pròxims cent números, els lectors que no són d'aquí i es vulguin integrar de ple en el nostre poble, puguin conèixer quines són les nostres arrels.
- 3.- La crítica, quan és constructiva, mai és excessiva. A uns els agrada de llegir-la, i als interessats els hauria de servir per a millorar, donar solucions o rectificar. A més, crec que la crítica de "Cap Vermell" és molt prudent.
- 4.- Algunes. M'agradaria veure publicada una felicitació a l'Ajuntament per haver aconseguit que el nostre Municipi fos un model de netedat i ordre públic.
- 5.- Sí. A vegades ens queixam de que "Cap Vermell" diu o deixa de dir, però hauríem d'esser cada un de nosaltres els qui manifestàssim la nostra opinió en tot allò que ens interessa i ens afecta.
- 6.- Sí.

girau fulla...

MIQUEL FERRER "Baster"

- 1.- M'agrada el mateix fet de l'existència de la revista, sense que hi sobri res. En tot cas, el que menys m'agrada són els "Passatemps".
- 2.- No crec que hi falti res.
- 3.- Me pareix equilibrada. Potser, qualche vegada ofereix informacions incompletes.
- 4.- N'hi ha moltes.
- 5.- No. Ja està en bones mans.
- 6.- Sí. Ànim.

JAUME JUAN MAYOL

- 1.- No crec que hi sobri res.
- 2.- Me pareix que quan tracta qüestions polítiques no és imparcial, afavorint un determinat grup. També falten col·laboracions encara que sigui mitjançant cartes. M'agradaven els resums dels plenaris de l'Ajuntament.
- 3.- ---
- 4.- Que s'ha arreglat el problema de les aigües de pluja a Vila Roja.
- 5.- Jo puc col·laborar seguint com a subscriptor de "Cap Vermell".
- 6.- ---

FRANCESC PONS "Quiquet"

- 1.- Està molt bé, és el que jo faria. En general m'agrada tot i no pens que hi sobri res.
- 2.- En conseqüència, tampoc hi trobo res a faltar.
- 3.- Si dir la veritat és ser crítics, "Cap Vermell" ho és. Però això és el que s'ha de fer.
- 4.- Com a pare, m'agradaria veure publicades notícies de caire positiu que afectassin als meus fills, perquè haguessin destacat en alguna activitat.
- 5.- Sí, si estigués capacitat i tengués temps per fer-ho. Mai podria jo negar una mà a una cosa que és de tot el poble.
- 6.- Sí. Seria imperdonable deixar de fer la revista.

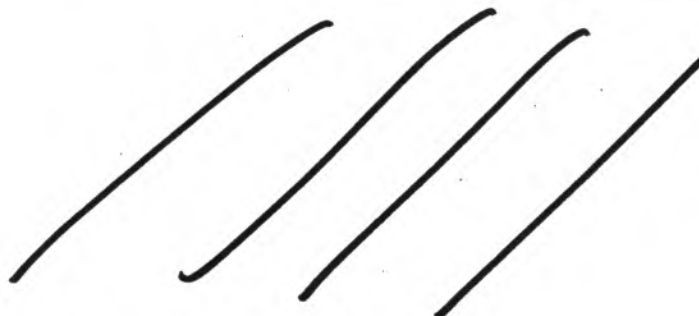
MAGDALENA MELIS "Colom"

- 1.- I què pot sobrar si amb un no res ja està lligada?
- 2.- M'agrada la secció "Plaça des Sitjar" i pens que es podria fer una secció informativa molt més ampla en base a notícies quotidianes. Un espai que donàs a conèixer la nostra flora i fauna.
- 3.- ---
- 4.- Que els joves ja tenen un lloc públic, municipal, per a ells i les seves activitats.
- 5.- El temps disponible ja el tenc ocupat en unes altres activitats per a les que em sent més preparada.
- 6.- La revista ha realitzat unes tasques prou importants, com és ara la normalització lingüística deixant constància del que s'esdevé en el nostre poble, dia a dia.

PERE BONNIN FERNÁNDEZ "Sarol"

- 1.- No sobra res.
- 2.- Bé, tot és millorable. Quan feis preguntes del poble vos limitau a que contestin els regidors i gent semblant, quan potser aquestes mateixes preguntes fetes al poble trobarien contestes més constructives. Cadascú ho veuria segons el seu prisma i les crítiques resultarien més constructives.
- 3.- Peca més per innocència que no per un excés de crítica. Quan les crítiques són per a millorar les coses, no s'han de cansar mai d'insistir.
- 4.- Que a nivell de serveis d'infraestructura el nostre poble estigüés completament dotat: servei d'aigua, de llum, de cultura, etc.
- 5.- Sí, tant econòmicament com participant-hi. Consider que "Cap Vermell" hauria d'esser la veu del poble.
- 6.- Val la pena seguir en la mateixa línia i, si és possible, anar perfeccionant la revista.

esports

Amics de "Cap Vermell", si aquest és un número especial, el número 100, m'agradaria que també aquesta fos una crònica especial, a l'altura de l'efemèrides.

Certament, podria haver intentat un resum del que ha succeït, esportivament parlant, durant els cent mesos precedents, però aquesta hauria estat una tasca ingent que ens hauria ocupat moltes pàgines.

Podria fer, també, una crònica normal, com la que faig cada mes. Però això no em satisfaria ni crec que satisfés els nostres lectors.

El que m'agradaria és intentar una anàlisi més o menys profunda del que suposa o aporta mensualment aquesta pàgina dedicada als esports.

La pretensió, això supòs que no ho dubtau, és la d'informar sobre tots els aconeximents esportius del poble. Però també hi ha un intent de que els lectors prenguin consciència dels nombrosíssims problemes que sorgeixen al voltant del fet esportiu, amb la intenció de que, si és possible, es creï un sentiment de solidaritat i entre tots millorar l'estructura de l'esport local.

Com tots sabem, l'esport majoritari en el nostre poble és el futbol. El segueix el bàsquet, enguany només amb un equip i que l'any que ve possiblement veurà la reaparició de l'equip femení. Pel que fa al futbol-sala, tenim dos equips federats. En matèria d'atletisme, ens trobam a la prehistòria i els pocs atletes locals -corredors de llarga distància- que hi ha, s'han hagut d'afiliar a clubs d'altres pobles. El tennis el practiquen uns pocs i segueix essen, a pesar de les nombrosíssimes pistes, un deport minoritari reservat als privilegiats. De ciclisme gairebé no en podem parlar. Els practicants, pocs, són gent major que ho fa per salut i sense afany de competir. Joves no se'n veuen. Els esports marítics, encara que pugui parèixer mentida, donades les característiques del nostre litoral, tampoc aporten res d'interessant. Sols el "surf", durant l'estiu, mereix l'atenció d'una part del jovent que s'ho pot permetre, però sempre en pla de passatemps. La caça és també un esport -si es pot dir així- en decadència, per manca d'espais on practicar donada la progressiva ocupació dels espais naturals, i els problemes existents amb les espècies clàssiques, sobretot el conill. El judo, esport que acapara un bon nombre d'adeptes, s'ha vist fortament per una persona que, si bé no és de Capdepera, aquí ha desenvolupat una tasca important. En judo s'han aconseguit importants victòries en competicions

de prestigi.

Podria seguir enumerant esports, però seria per a constatar que a Capdepera i Cala Rajada no es practiquen. I dels que es practiquen, ja ho veis, més d'un està agonitzant, amb un peu a la fossa, com es diu vulgarment. I quina és la causa d'aquesta situació? Indubtablement, la manca d'infraestructura adequada, a tots els nivells. I que consti que hi ha solucions, sovint molt més fàcils del que se'n vol fer creure. No sóc jo qui les ha de donar, sinó la joventut en general. El jovent és el que ha d'empènyer perquè les coses comencin a canviar. El que passa és que tampoc el jovent per ell mateix pot fer-ho tot, i menys quan l'exemple dels majors no és el més adient.

A vegades, davant l'atzucac en que es troba l'esport local, el pessimisme em fa creure que estam condemnats a ser engolits pel robotisme urbanístic i per la teranyina de l'especulació turística. Esper no veure'm obligat mai a recordar el fet esportiu com quelcom del passat de Capdepera.

Perdonau-me, però crec que, definitivament, m'he apartat del camí que m'havia proposat per a aquesta pàgina. Passa que no puc sostreure'm de les pròpies conviccions. Algun dia, tranquil·lament i sense por, podré contar moltes de coses al respecte, anomenant inclús els responsables de que les coses vagin com van. En tot cas, si m'he apartat del camí inicial, ha estat per l'afany que em mou de promoure la pràctica de l'esport a tots els nivells. Aquesta és una de les tasques que m'he proposat a través de "Cap Vermell", encara que això també m'ha creat enemics. I és que en el nostre poble segueix havent-hi gent que manipula l'esport amb finalitats alienes a ell. Però, us ho prometo, mentre "Cap Vermell" existeixi, jo seguiré denunciant la manca d'infraestructura esportiva del nostre municipi i totes les altres mancances que pateixen els esportistes locals.

Sols em queda que felicitar, des de la meua modesta secció, a tots els companys que fan possible el petit miracle que suposa que "Cap Vermell" segueixi apareguent cada mes. Des d'aquí tot el meu recolzament moral -que d'altra mena no els en puc oferir- per tal que aquests primers cent números de la revista no siguin més que la punta de l'iceberg que constitueixen -així ho esper- els milers de números que s'editaran en el futur.

Anim i endavant!

retalls

- Haurem de donar una medalla a la nostra brigada municipal d'obres. Els seus membres són autèntics especialistes en posar pegats pels carrers, que solen durar dos dies. I sabeu que s'hi mira de poc prim en cuidar l'aspecte dels nostres carrers!

- Per què ens alegrem de les desgràcies dels altres si aquestes ens proporcionen algun profit a nosaltres?

- Enguany ha plogut poc i aquesta primavera no hi ha gaire flors, però a Cala Rajada hi han florit molts senyals de tràfic pels carrers. Ja era hora!

- A vegades em deman per què escrivim i denunciem coses del nostre poble si tanmateix l'Ajuntament fa els seus comptes.

- Ja comença l'estiu. Ja circula el tren. Ja hi ha molts d'autocars. Encara hi ha molts de carrers alçats per les obres. Cala Rajada està intransitable. Fins quan?

- Per què hi ha aquesta política indesxifrable entre la Germandat de Donants de Sang de la Seguretat Social i la de la Creu Roja?

- L'enveja ha fet que aquests dies molts s'estirassin els cabells per no haver tret a la loteria.

- Per què dels 365 dies que té l'any, en el carrer Coves no hi ha llum durant 364½ dies?

- Com deia, ja som a l'estiu. Us heu mirat bé? Estau segurs de poder anar a la platja sense fer el ridícul? Encara hi sou a temps. Recordau: "Règim i gimnàstica".

- Aquest mes no faig propaganda electoral. Us deix tranquils perquè mediu el vot per al dia 15 de juny.

ESTISORES

En la mort d'en Verger

En Miquel Sureda Flaquer -En Miquel Verger- va néixer el dia 22 d'agost de 1905 i morí el dia 16 d'abril de 1989.

En Miquel Verger fou un personatge molt popular, tant a Capdepera com a Cala Rajada. Ja de jove va ser membre de la famosa companyia "La Tripal". D'això me'n parlava, asseguts devora la foganya, atiant el foc, a l'hivern, o asseguts al portal de la cotxeria del carrer Nou, quan feia bon temps. Els tiberis de "La Tripal" els feien, normalment, al cassinet que hi havia a ca l'amo en Pere Joan Bibí, on s'aturaven tots els horabaixes els maressers de Sa Mesquida i Na Blanca, que aleshores eren molts. Se'n recordava en Verger del primer sopar en que participà, va ser una panxada de conill amb ceba, ja que entre els assistents hi havia uns quants caçadors molt bons. Per endolcir-se la boca feren llet amb figuera i se'n lleparen els dits. Dels records d'aquells anys, me contava que l'any 1925 "La Tripal" organitzà la representació d'"El Rei Herodes", on ell, en Verger, va fer d'ambaixador. Als membres d'aquell grup no els havien d'ensenyar res, qui més qui manco anaven ulls espolsats. Aquella representació dels Reis va anar molt bé, però realment era la tapadora, ja que a cada assaig hi havia "soparillo" i algun també tocava la botella. Hi havia qualche vespre que l'aiguarent volava i quan sortien de l'assaig n'hi havia qualcun que trobava el carrer estret. I com no podia esser d'altra manera, els Reis acabaren amb un dinar en els Pins de Ses Vegues. També allà tothom foté una bona panxada i s'omplí per a tota la setmana i qui més qui manco pujà a Capdepera fent set fileres de potades. Havien devallat tres barrals de 16 litres de vi de Ca'n Culet, que tirava d'esquena. En Pere Antoni Marin, que va fer de Rei Herodes, va ser un magnífic actor, però també va fer un cap de taula... En Sebastià Pintor va fer de Sant Josep, i en Verger se'n recordava que va estar molt encertat tant en els sopars dels assajos com en el dinar. Menjava una animalada però no hi havia manera d'engreixar-lo, pareixia que tenia el cuc solitari. En Pedro Gató, que feia d'apuntador, tampoc badava a l'hora de menjar, i no en parlem d'en Jeroni Jeroniet, membre indispensable de "La Tripal". Assajos en deixava molts, però sopar cap ni nun. No és que fos molt menjador, però gaudia de les bauxes. I si feia falta sempre tenia el taxi a punt de partida. Tenia un Ford nou de trinca.

Ja fa més de vint-i-cinc anys que ens coneixíem amb en Verger. Ell, just que li diguessin, "Verger, com anam?", ja es donava per satisfet. M'agradava molt de fer la xerradeta amb ell. Tenia moltes coses que contar i a mi m'agradava d'escoltarles. Ara ja no parlarem més d'aquells temps de "La Tripal", però jo sempre el recordaré.

SEBASTIA FERRER

SETMANA DEL LLIBRE - 89

Còmic Escolar

1.989

corresponent, el moviment, el color, el sentit telegràfic del text i les múltiples combinacions i possibilitats que d'ell es deriven.

Com sempre, l'aplec que us presentam no és cap selecció de guanyadors, és la mostra de diferents estils o interpretacions que els al.lots han assumit del que el mestre els ha fet treballar.

En el capítol de llàstimes, de debó, la manca de color minva l'art realitzar, però aquí també els pressuposts manen. Posau-hi vosaltres el color!

Per agraïments que no quedi: als ajuntaments que possibiliten la constància editada d'un treball i plantegen una festa al voltant d'un llibre, als mestres que estimulen la renovació dels plantejaments escolars, i a tots els artistes que s'inicien en noves arts.

No heu de menester més explicacions, llegiu i valoreu el fet. És clar que podria polir-se, però el joc del còmic és el joc de l'audiovisualitat, de la TV, del missatge publicitari. Els significats estètics, ideològics, morfosintàctics, rítmics, fonètic-onomatopeics t'introdueixen, a tu mateix, dins cada vinyeta.

Entra-hi!

PERE CORTADA I OBRADOR
S.M.O.E.

"EL COMIC ES LA PRE-HISTORIA DE LA TV"

Un altre any, i ja en fa una guarda, durant la SETMANA DEL LLIBRE, els alumnes, mestres i escoles de tota la Comarca del Llevant ens aplegam en un seguici d'activitats vers un tema concret.

El curs passat investigàrem i treballàrem el COMIC, que de petits en dèiem "tebeos", un llenguatge tan familiar com complex, tan agradable que la perfecció esdevé quotidiana.

Només quan t'hi poses pots comprovar el feiner que comporta introduir a un infant el llenguatge de la il.lustració acompanyada del missatge escrit. Des de confeccionar el guió a la realització de la imatge, l'expressió

ALUMNES

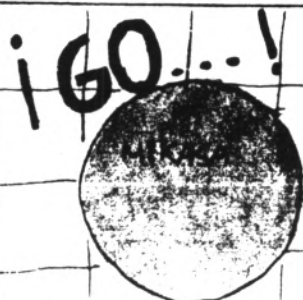
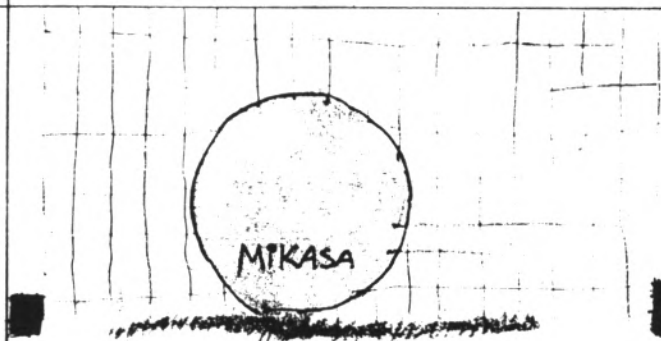
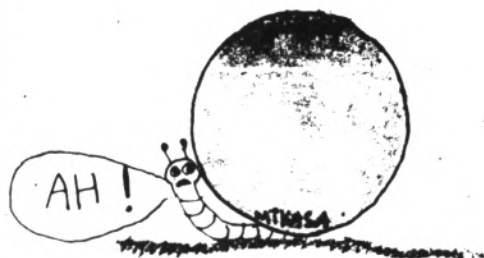
DEL

C.P. S'ALZINAR

C.P. S'AUBA

girau fulla...

HISTORIETA DIBUIXADA PER VICENÇ REQUENA
8è. D'E.G.B. - COL·LEGI S'AUBA

CAMPANYA PER UNA

MORATÒRIA URBANÍSTICA

QUINA MALLORCA DEIXAREM ALS NOSTRES FILLS?

El GOB, a nivell insular, ha llançat una forta campanya demanant un MORATÒRIA URBANÍSTICA amb el sugaritiu títol de

QUINA MALLORCA DEIXAREM ALS NOSTRES FILLS?

Una illa plena de platges i cales verges, de pinars i alzinar, amb una fauna marina i uns paisatges naturals únics, corr el perill de passar a ser un record.

Sempre es parla dels anys seixanta com a causants de les majors destrosses del nostre litoral. La costa mallorquina ha sofert un fort procés urbanitzador que ha arribat als indrets més allunyats. Però no parlem del pasat. Encara avui, amb el pretext d'urbanitzacions de luxe i d'augmentar la qualitat del turisme, continua l'implacable destrucció. Un a un cauen els darrers boscs i les darreres platges verges sota el pes del formigó i l'especulació.

Ja no hi val parlar de creixement econòmic lligat al creixement urbanístic. La darrera crisi provocada principalment per l'excés de l'oferta ho ha demostrat.

Per tot això i més, el GOB defensa una Mallorca que protegèixi llur territori de la ferotge i insaciable especulació. Aquesta defensa passa per:

- Demanar la immediata i estrica protecció dels espais naturals inclosos als inventaris d'ICONA, d'INESE i del Govern, mitjançant una fórmula legal de protecció màxima i eficaç.

- No iniciar noves urbanitzacions al litoral, ni als espais naturals, ni a les zones agrícoles.

- Impedir que s'executin les urbanitzacions ja aprovades. Cal modificar el planejament urbanístic vigent als nostres municipis de manera que s'hi limiti el creixement urbanístic i hi quedin protegits els espais naturals.

- Rehabilitar les àrees ja urbanitzades com a mesura necessària per a millorar l'oferta existent, sense crear-ne de noves.

- Exigir l'ordenació global del territori de la nostra illa des d'un punt de vista racional i conservacionista.

Davant la Mallorca que volem, aquesta és la Mallorca que ens imposen:

- Vivim uns moments d'exorbitant augment de la construcció.

- La construcció de places turístiques i segones residències suposa un consum excessiu de l'espai que, a la nostra illa, és un bé escàs.

- Un 80% de les platges és ja urbanitzat.

- Ara, els projectes de camps de golf, d'agroturisme i de parcel·lacions rústiques amenacen també les zones rurals.

- La pressió urbanística fa que desapareguin els nostres paisatges naturals.

- La urbanització dels espais naturals posa en perill, cada vegada més, la flora i la fauna.

- Aquest creixement provoca greus desequilibris econòmics i socials:

- El monocultiu turístic fa córrer grans riscos perquè fa que la nostra economia depengui del capritxós mercat exterior.

- Actualment, l'oferta ja supera àmpliament la demanda i, així i tot, mantenim expectatives de creixement.

- El planejament urbanístic vigent preveu a Mallorca una població de 2.500.000 habitants, és a dir, quatre vegades la població actual.

- El procés urbanitzador esgota els recursos naturals limitats: sòl, paisatge, aigua, energia...

NO PODEM MANTENIR AQUEST RITME DE CREIXEMENT!

ENCARA SOM A TEMPS D'ATURAR TANTA DESTRUCCIÓ!

TEMPORAL A CALA GAT

Sortia el sol i abans de que guaitàs el front, el cel s'enramellà de festa. Tot eren fils d'aranya ardents i pinzellades que els àngels de la nit havien preparat. Una palmera oberta me filtrava la llum i el paisatge del cel. La vermellor baixava de to i tornava grisa. Prest sortirà el gran senyor damunt la Mar.

Dins el llevat el faralló de Cala Gat sofria una transformació. El Vent de tramuntana era fortíssim i tota la terra passava uns dies d'hivern anticipat ben rigorós. Cada cop de mar tapava el faralló i seguia vers migjorn amb una carrera de sabonera blanca. El polsim salat semblava una llarga cabellera al vent. El faralló tenia una altra fesomia. La seva galta esquerra era una murada altíssima, una paret de pedra i de castell. Estava ferma però, si hagués pogut gemegar! Com era de violent i d'injust aquell mal temps! Renou de Vent i ones, de cops de mar, xiuladissa, bramuls acompassats del bufador de Cala Gat, tota la natura estava tensa i en lluita interna. El vent contra la Mar, la Mar contra les penyes, les penyes contra les aigües i la sabonera: una cadena de violència i una simfonia de veus, ritmes i moviments. A compàs del Vent se governava aquell desconcert admirable.

Res hi pot fer l'home que no sigui admirar-se i contemplar la grandesa que té davant i la pròpia impotència.

El sol sortia segur i esperançador per damunt tanta majestat i la superava encara. El el centre d'aquell gran teatre, entre el cel i la Mar, estava la pedra de Cala Gat, combatuda implacablement per unes ones altíssimes, furioses, que s'enfilaven lleugeres, la botaven i la vestien a l'ampla d'un blanc nupcial.

Jo sempre havia identificat aquesta pedra singular, que dona nom al meu poble, Cap de Pera, per les seves dues puntes triangulars, una més alta que l'altra, i pel petit afegitó de penya que rossega la coa. Però aquesta gran tempestat em revelà la seva vertadera identitat: la pedra de Cala Gat és immensa, altíssima,

puja des d'una gran fondària de la Mar, és molt ampla i grossa, està vstida de boverons i altres herbes, té al davant un pati pla on hi cap molta de gent. Lo que veim normalment de defora, damunt la Mar, no és res en comparació de lo que queda dedins. Cada ona abans d'enfilars'hi la destapava fins a mitjan cos.

Ara sé que els seus fonaments són incommovibles, que no els puc midar mai; sols Déu la podia assentar amb tanta seguretat. El fons de la Mar que l'aguanta és una clara imatge del Déu Creador i Pare nostre acollidor. La gran tempestat fou l'única possibilitat per conèixer la veritat real de la pedra. Així també hi ha realitats i llums que sols es poden atènyer a través dels grans dolors i llàgrimes que netegen els ulls i la mirada.

El Sol seguia pujant. El Cap Vermell, la serra de Sos Sastres amb el seu perfil suau, escrivien una retxa d'esperança. Sempre després d'una maror ve la bonança.

Els gabellins som fills de l'Esperança; està escrita per Déu en el nostre terme i la nostra pedra, el faralló de Cala Gat, segueix proclamant al poble i al món el missatge de l'Esperança: està assentada en Déu incommovible; la fita del llevat seguirà sempre ferma; el poble, si vol, no perdrà mai el testimoni de qui li diu per on surt el Sol, encara que sigui un dia de tempesta.

Tota la llum ve sempre de la mateixa banda: sebre entendre la realitat; les ones que pareixien un enemic furiós i desfermat contra la pedra, foren en veritat les que em donaren la visió objectiva del que ella era, sols unes ones tan altes i ràpides eren capaces de destapar el secret misteriós dels voltants de la pedra; tan sols elles, en balanceig d'anar i venir, topar i tornar enrera, feren veure la grandesa descomunal del nostre faralló. El que pareixia l'enemic, fou el gran missatger de la veritat, la llum i l'esperança.

LLORENÇ TOUS
Capdepera, 29.11.88

Radiografia de Cala Rajada

TASQUES MUNICIPALS

Al llarg d'una sèrie de números, sota aquest títol general, d'aquesta interessant i acurada revista local, polèmica i controvertida a vegades, he vingut, en els últims anys -de manera espontània i cordial, a vol de ploma gairebé sempre, per les presses que avui en dia a tots ens empresonen- desgranant un seguici de petits articles, intrascendents si se vol, sense cap pretensió literària sinó més bé de caire pragmàtic, cercant el tema més connectat amb la realitat quotidiana i posant-lo sobre la taula, on poder veure i analitzar cada una de les seves arestes.

Aquests articles han estat redactats en pla de crítica, però sempre crítica constructiva, positiva, inclús aportant solucions o simples suggerències a estudi. Mai he protestat per protestar. Res més lluny del meu ànim.

Gairebé sempre, els temes exposats afecten, per bé que alguna vegada això ho sigui parcialment, al nostre Ajuntament. Però, per tal que es vegi i demostrï que no solament se critiquen les possibles negligències, ara mateix exposaré una sèrie de millors reals que s'ha vingut produint, no totes, evidentment:

- Asfaltat de carrers.
- Clavegueram.
- Depuradores.
- Escoles de Cala Rajada.
- Poliesportiu (Camp d'"Es Figuerà")
- Enllumenat públic.
- Centre recreatiu-cultural "S'Auba".
- Llar "Ca Nostra" de la Tercera Edat de Capdepera.
- I els projectes immediats:
- Remodelació de la Plaça dels Pins.
- Llar "Sol Naixent" de la Tercera Edat de Cala Rajada.
- Residència de la Tercera Edat.
- Remodelació Carrer Cala Agulla.
- Casa de Cultura.

Ara bé, davant aquestes positives realitzacions municipals, puntuals, algunes d'elles imprescindibles en els temps que corren, ens trobam a diari amb una gran quantitat de tasques no realitzades, moltes d'elles d'escassa importància, i que precisament perquè no resulten

espectaculars ni molt vistables, queden en l'oblit quan, precisament, solen esser les que més agraeixen els ciutadans. Alguns exemples:

- Neteja de carrers i aceres.
- Bona recollida de fems.
- Fluidesa del tràfic.
- Correcte estat d'aceres i voretes.
- Punts de llum.
- Desembussament d'embornals.
- Senyals de circulació en bon estat.
- Cura i manteniment de places i jardins.
- Conservació de parcs infantils.
- Millora de l'arbrat públic.
- Major distribució de papereres.
- Plaques indicadores dels carrers.
- Neteja de solars, i solars sense tancar.
- Control de renous insuportables.
- Control dels annerots incívics.
- Neteja i atenció a platges, cales i racons de la nostra costa.

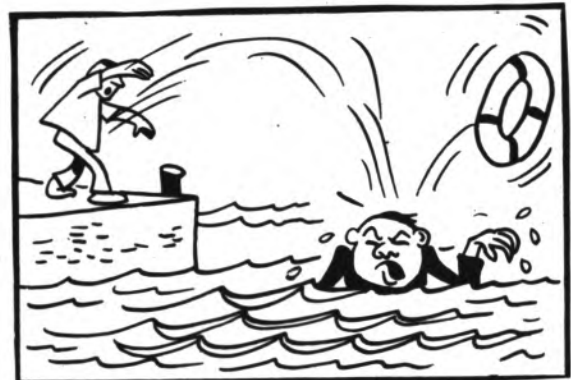
Així que, com és lògic, per un costat enhorabones i per l'altre queixes a l'Ajuntament. La gent comenta sempre i parlà i parla sobre els problemes que l'afecten directament, de manera quotidiana. Moltes vegades, i això és una llàstima, s'ha de resignar o ha s'ha de limitar a esperonejar, sentint-se impotent per eliminar tot allò que li resulta molest, anacrònic, perjudicial...

Es té, sovint, la impressió que als distints ajuntaments sols els interessen les grans obres, les obres d'importància, amb les quals passar a la història, o per comissions, o per percentatges... I, mentrestant, els problemes secundaris queden sense resoldre, i així tot penja i tot cau.

Haurà d'esser sempre així la realitat del nostre poble? O s'hi posarà remei a totes aquestes petites però importants deficiències? Amb la solució d'aquestes problemes, la nostra zona millorarà notablement el seu aspecte, se li rentaria la cara. Esperem que els regidors no s'oblidin del poble al que representen i tinguin en compte tots els seus problemes.

Esperem que es comencin a donar passes en aquest sentit. I que vosaltres ho vegeu.

JOAN PUJADAS.

Quelcom més que un any...

que una data, que una fita, que... jo que sé!

Parlar del 92 està de moda, amb una tendència a la mitja rialla sarcàstica i decepcionada (ja ens coneixem), però tothom en parla. Com no fer-ho, doncs, des d'aquesta pàgina i contemplar aquest nombre des d'una perspectiva llunàtica, màgica i ingràvida? Com si no fos d'aquest món. Per cert, que es tracta del cartell oficial de l'any 92 realitzat per FOLIN.

Diuen, per començar, que si ens hi fixam bé, la numeració en qüestió correspon a una de les més antigues postures sexuals, per tan coneguda i utilitzada; per la qual cosa no calen més explicacions.

Repasant aconeteixements tenim el COBY i les Olimpíades, el CURRO i l'EXPO mundial, la caravel·la i els 500 anys des que el nostre Tòfol Colom es trobà, per casualitat, les Amèriques; Madrid com a capital mundial de la cultura (sense mascota, de moment); Salamanca, ciutat universitària del Món (o una cosa així); Santiago i Saragossa que es disputen la capitalitat espiritual de la cristiandat; Còrdova com a lloc de trobada mundial de jueus, àrabs i cristians. L'Estàtua de la Llibertat i la de Colom es casaran per poders.

Vendrà tanta gent que alguns haurem de partir perquè hi càpiga tothom.

Si no hi ha endarreriments de darrera hora, començarem a tractar amb EUROPA com a mercat únic, diuen que tot l'estranger serà més barat i que tothom podrà fer feina on en trobi, sempre i quan domini l'idioma i s'entengui amb el patró.

Ja tenim cotxes per al 92 i la publicitat comença avendre amb aquest numeret. Qui el pintarà més guapo?

A nivell d'Estat, creis-me, el terrorisme s'haurà acabat, tendrem una xarxa d'autopistes i autovies impressionants, l'ample de via europeu i el tren més ràpid del Vell Continent. Tendrem TV privada, per cable i per satèl·lit, si el vostre televisor no té devuit canals no podreu sintonitzar-ho tot. Els dials dels

receptors de ràdio s'ampliaran...

La infraestructura de les comunicacions serà massa!!

L'atur es situarà sobre el 10/12% dins la mitja dels països de l'OCDE.

Els bancs seguiran guanyant molts de doblers i el 75% de la població ja tindrà una assegurança privada de jubilació.

Tot això serà pel nostre bé. Estau-ne segurs!

Es la sensació preciosa de programació, control, seguiment, previsió i planificació dels fets.

A les Illes, com sempre, contemplarem satisfets la capacitat dels peninsulars de fer coses i no demanarem cap tipus de compensació, seguirem amb problemes de desplaçament, amb uns mitjans de transport cars i dificultosos, seguirem amb maldecaps referents a aigües, abocadors de fems, carreteres, turistes, depuradores... Això sí, estarà fet el túnel de Sóller, la carretera Manacor-Inca i l'ampliació de Son Sant Joan serà per a finals del 93 (quina frustració!), però segons els estudis seguirem gaudint de la renda per cap més elevada de l'Estat, i quasi segur que algun equip olímpic despistat farà estada a les Illes abans o després de competir, per no haver reservat places suficients. Serà un honor!

Es igual si a la carretera Palma-Manacor hi ha un tràfic d'autopista (10.000 vehicles a l'hora), no convé demanar massa ni endeutar-se gaire, val més demanar que es reguli el punt negre del Bar "Es Control", per on de forma quasi suïcida van i vénen la major part d'autocars de l'aeroport (i això que ho demanin tots els ajuntaments implicats, eh?).

Capdepera serà l'Havana, estarà tot fet: depuradores, poliesportius coberts, escoles, ambulatoris, residències, carrers asfaltats, una pista d'aterratge, dos camps de golf, normatives a balquena... Serà l'oasi dins el desert de la comunicació. Guapo!

Abans es parlava del 2000 com a canvi de mil·lenni, de forma de vida... ara es veu massa lluny, convé posar fites cada tres anys.

I després, què? demanen els impacients.

No se sap, ni convé estendre la pregunta, es gairebé insolent, espera! primer arribar-hi! ja ho veurem! Estarem tan cansats de fes tantes coses...

A més, abans, el proper 15 de juny hi ha eleccions Europees, el 90 tendrem les Generals (si no s'anticipen definitivament) i el 91 les Municipals i Autonòmiques. Per tant, el "show" està servit i amb les ganes de sortir a la foto que hi ha puc assegurar que no bastaran les cames ni els colzes. El que és d'actes, ens cansarem!

La resta, tot seguirà més o manco igual. L'any 50 ja passà el mateix amb Mr. Marshall, i fins al cap de vuit/deu anys després no es començà a notar. I és clar que es nota i es notarà, poc a poc remourà els nostres fonaments fins a convertir-nos en ciutadans europeus, per tal de després donar la darrera passa de l'internacionalisme: CIUTADANS DEL MÓN!

Emocionant, no?

Llàstima que tot es vulgaritzi, i per molt que es digui sabem que hi haurà presses de darrera hora per enllestir-ho tot, per acabar dins els terminis prevists.

Hi posaria missions!

UN EUROPEU (partidari dels pobles d'Europa)

L'ALTRE 92

- Això és molt seriós, estam al final d'una dècada, que és la darrera del segle, que és el darrer del mil.lenni.

- Uf! He quedat astorada! ...I això que amb tot el bullit aquest del "92" tenc les neurones més llenegadisses que les rajoles de la Sala.

- I que no ets una mica exagerada amb això de la Sala?

- Pensa! Que no saps el truí que hi per allà a dalt?

- Bé, bé... ja m'ho contaràs un altre dia. Què deies del 92?

- I què he de dir? Que després arribarà el 93...

- Ja veig que no en treuré aguller. A mi lo que vertaderament me preocupa són els meus peus, que al cap i a la fi és amb lo que m'he d'aguantar fins que arribi el final del mil.lenni. Si Déu ho vol!

- I sols et preocupen els peus! Pensa, dona, que amb tota la moguda d'aquests dies i amb això del 92 ens haurem de proposar un règim estricte per aparèixer ben polides a les fotos... Saps quines te dic? Sí, dona, aquestes que surten a les revistes "del cora-zón".

- Sí, sí, ja m'ho contaràs. No és qüestió de bellesa, no. Són els galindons! No et pots imaginar com els tenc. Just pareix que me surten uns alerons de "F-16".

- Uep, tu, i estàs ben fotuda! Venga idò, t'has de posar en forma, que ara que vénen els estrangers hem de veure si en pescam qualcun. I vius que no ens piqui qualque titit inoportú, d'aquests que fan tornar la panxa grossa.

- Ja, ja. No en comencis a parlar de virus desconeguts, que darrerament passen coses molt estranyes. Jo lo que dic és que ara que arriba l'estiu m'hauré de fer una remodelació, al mañco de la façana. Si no me llev les cerres, me pos un parell de pots de cremes d'aquestes que fan l'efecte en mesos, i em don un parell de "reflejos", que diuen, als cabells, ho tenc cru!

- I te pareix que pel 92 estarem en condicions?

- Deixa't estar del 92! I ara que hi pens, l'altre dia vaig fullejar una revista i ara resulta que enguany la roba ha d'esser ampla i s'usaran els calçons curts i els colors "fos-fis" i els teixits naturals. Ja me diràs on vaig jo amb això!

- No has d'esser tan mirada! Si està de moda, nosaltres cossos nous i roba nova. Que no diguin després que pareixem pageses. A més, vaig saber que a Ciutat fan uns cursets d'orientació de no sé què, i pentura ens orientarien d'això del "new-look". Ara em sembla que es diu així. Ha d'esser que ens hi apuntàssim.

- A veure si ara resultarà que tu també te mires aquest gent del poble que es diu de la "jet", que fan tot lo que no fan els altres per diferenciar-se però que, en definitiva, lo que fan és pegar mossegada a la coa dels altres.

- No, pots pensar! Lo que passa és que jo m'havia encabotada en esser una dona de món, i em pensava que el món rodava cap an aquest costat! Ai, i que saps de molt, tu! I creus que si jo me convertia en aquesta casta de gent que tu dius hauria de mossegar coes? No, idò, a mi m'agrada més la popa que no la coa!

-Ja te'n avindràs! Jo lo que dic és que aquesta gent només menja coes. No veus que no mengen per no engreixar?

- Ni bombons de xocolata de "La Menorquina"? Idò a mi m'agrada més esser pagesa i menjar bombons.

- Jesús, tampoc és això. Hem de cercar el terme mitjà. Ara també està molt al dia això de fer músculs. Diuen que si fas "pesos" durant una hora cada dia, no has de passar gens de pena, s'aconsegueix una línia estètica molt d'acord amb lo que agrada als homes d'avui en dia.

- Ui, ui, que s'ha fet de tard! Jo me n'he d'anar a donar sopar al moix.

- Idò fins demà a la mateixa hora. Jugarem la partideta de cartes en el Club i aprofitarem per parlar una mica de tots aquests aconteixements que ens esperen en el 92.

CATALINA I MARGALIDA

ozon en perill

Quan començ a escriure aquests mots els poderosos es troben reunits per mirar d'aturar la destrucció de la capa d'ozon que protegeix la vida de la terra. Sembla que no sols hi ha un forat a l'Antàrtida, sinó que per tot arreu s'ha aprimada de forma alarmant.

He pensat que els humans no sols necessitem aquestes condicions universals de vida: aigua, boscos, aire, ozon, etc., també hi ha unes condicions de vida indispensables molt més properes, sobre les quals la nostra incidència és molt més directa i immediata. Respecte de l'ozon no ens quedarà més remei que anar sensibilitzant l'opinió pública perquè pressioni sobre els polítics i aquests arribin finalment a un acord. Mentrestant aquestes altres condicions d'habitabilitat més a l'abast les haurem de crear nosaltres.

Venturosament fa uns anys que tenim unes lleis de convivència democràtiques, però democràcia vertadera només n'hi ha quan els ciutadans han assolit maneres de comportament, actituds, realment democràtiques. Ja hi ha experiències històriques de feixismes que s'han servit de les lleis democràtiques per fer-ne de les seves.

Pens que la manca d'actituds democràtiques en cada un de nosaltres pot fer anar en orris una convivència qualitativament humana. Aprimen la capa d'habitabilitat immediata.

També aquests dies surten a la premsa queixes de ciutadans i col·lectius que es senten amenaçats pels robatoris, la droga, els renous, la violència, la manca de respecte, etc. Són rames que surten totes d'una mateixa soca. Com també em semblen branques d'un mateix arbre el fet de que el producte més venut a les botigues esportives de Mallorca aquest hivern hagin

estat els equips per a la neu o que el programa més vist de la televisió sigui "El precio justo". O que un senyor del meu poble hagi comprat una altra -la segona- supermoto al seu fill, que encara no té edat per conduir-la; i degui tres mesos de jornal al seu home de servici...

Em sembla que la capa d'humanitat s'aprima perillosament. Valors de justícia, solidaritat, responsabilitat, sentit constructiu de la vida, tendresa, poden donar gruix a aquest clima indispensable per a la vida humana.

I Déu ens n'alliberi de que un sol partit polític, i molt manco un il·luminat, monopolitzàs, aixecàs bandera, dels valors que haurien d'esser el punt de partida de la vida democràtica.

Tem que tenguem tots una mica el cervell menjat pel mite de la joventut. Joventut entesa en el sentit més superficial, més "publicitari": diversió, irresponsabilitat, canvi constant, consum desmesurat, sensualitat, etc.

Rarament ens diuen que val la pena esser adults, amb capacitat de convivència i esforç, amb la satisfacció profunda del deure complert i la crisi superada amb esperança, amb un amor fet de donació i reciprocitat, acceptant amb senzillesa i sentit de l'humor l'incomplet i els mancaments, alegres perquè assumeixen el passat i no els fa por el futur.

Cent números de "Cap Vermell" ens parlen de treball constant i callat, de sembra mensual de valors, d'un equip que estima i pensa en el poble. Tant de bo "Cap Vermell" sigui l'embolcall i embranzida dels valors d'humanisme que omplin de sentit els habitants d'una geografia privilegiada.

GABRIEL PÉREZ

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL DE L'OBRA CULTURAL BALEAR

AUTOGOVERN PLE, ARA

Ja fa sis anys que entrà en vigor l'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears. Transcorregut el termini de cinc anys que preveu la Constitució, és arribat el moment d'ampliar les competències per assolir l'autogovern ple que ens situï al mateix nivell competencial que Catalunya, Andalusia o Galícia. Això significarà assumir competències tan importants com l'Educació (som l'única comunitat autònoma amb llengua pròpia que encara no té aquesta vital competència), els Mitjans de Comunicació i altres.

L'assumpció d'aquestes noves competències, contribuirà sense cap dubte al fet que les Illes Balears deixin d'esser una "província"; serà una eina decisiva per aconseguir la necessària recuperació i normalització lingüística, cultural i nacional; i permetrà augmentar el protagonisme del nostre poble en l'àmbit de l'Estat Espanyol i de la Comunitat Europea.

La realitat del país no permet ajornar aquesta qüestió. L'ampliació de competències

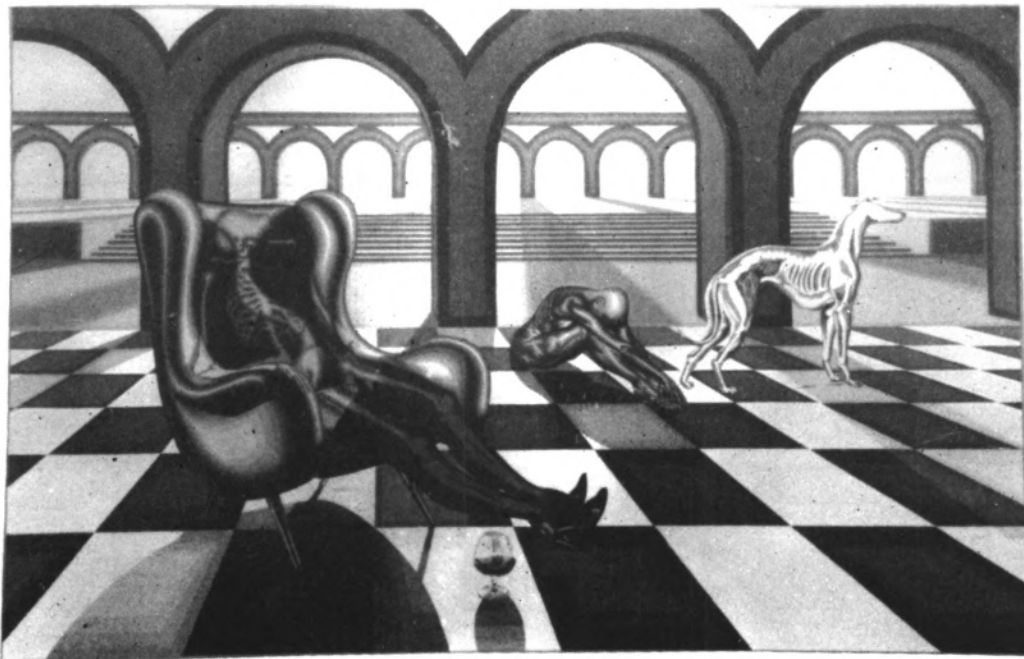
s'ha de fer ARA mitjançant la via que la Constitució assenyala com a ordinària: la REFORMA de l'ESTATUT (la tramitació de la qual ha iniciat el Parlament Balear).

Aquesta REFORMA ens permetrà assumir més aviat i amb més intensitat el nivell d'autogovern que necessitem. I la consecució d'un Estatut d'Autonomia pactat amb l'Estat, no otorgat com el que tenim.

Aprofitant aquesta REFORMA, es podrien modificar determinats aspectes organitzatius de l'Estatut que s'han manifestat aquests anys com a veritables traves al funcionament de les institucions de la nostra Comunitat Autònoma i que són conseqüència de la tendència uniformitzadora iniciada, a nivell estatal, amb els acords autonòmics de 1981, clixé amb el qual es va redactar l'Estatut que tenim i que ara s'ha de reformar.

L'Obra Cultural Balear demana a les institucions, les entitats i els ciutadans de les Illes Balears que donin suport de manera activa a la iniciativa del Parlament de les Illes Balears de reformar l'Estatut per ampliar les competències fins al màxim d'autogovern.

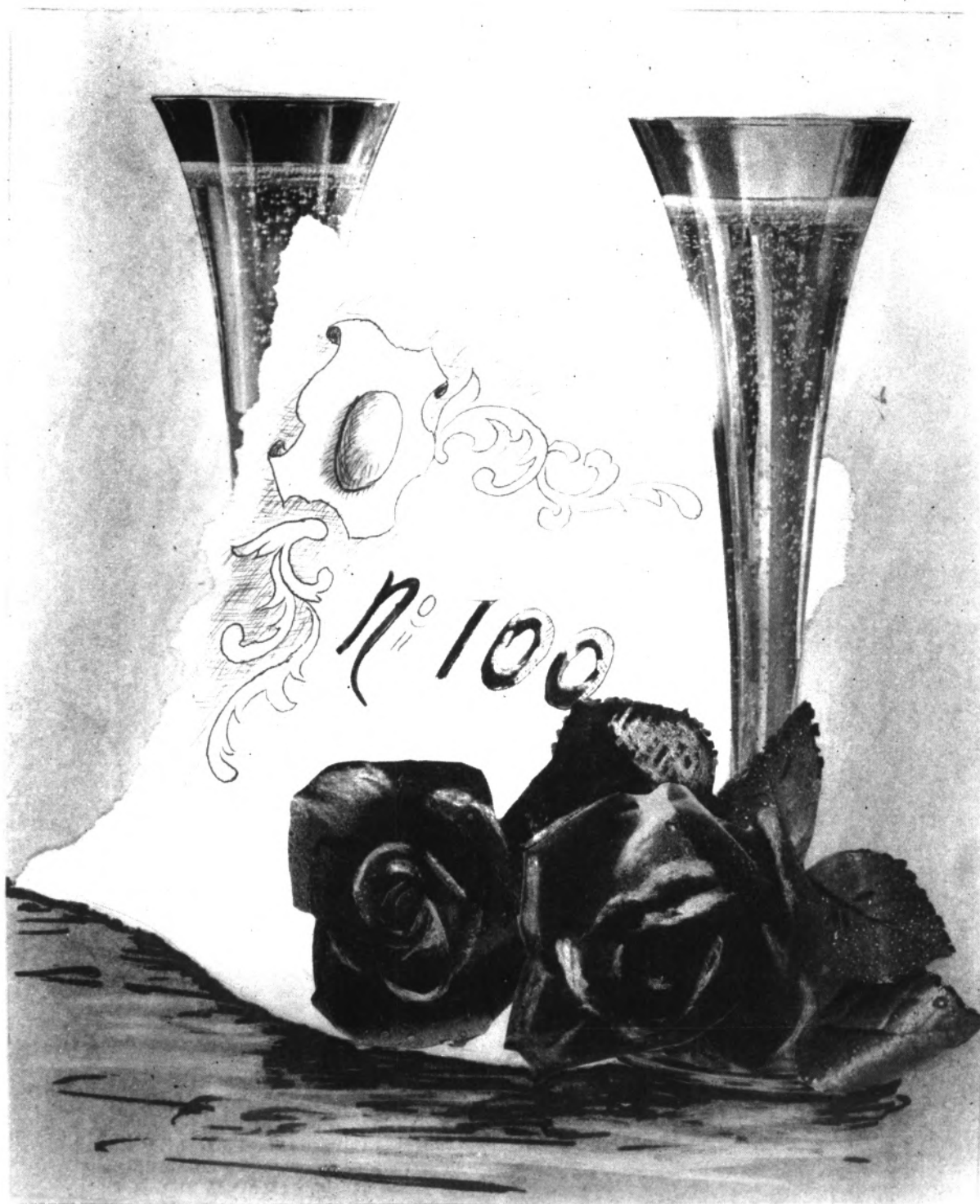
*Colau Vives,
el realisme màgic*

Mentre vetlla les armes i prepara
una exposició que desitjam imminent,
en Colau Vives diu amb cada una de les
imatges que crea
el que no podria dir ni amb
tres-centes mil paraules.
En Colau és un pintor que
entrelluca el present del futur.

CAP VERMELL

100

EL TEMPS DE LES BALDUFES

LA QUARTERADA DE SA CALA

Es entrada de fosca. El repic de les campanes cau aplomat sobre els carrers de la vora de l'església. Toquen de mort. Recorden a la gent que és l'hora de l'ofici en sufragi de l'ànima del difunt.

La padrina amolla la randa sobre la taula. No anirà al funeral, encara que el mort era el germà petit del seu sogre. Ella l'estimava a l'oncle Tòfol. Era un bon home, com pocs. Darrerament la visitava sovint. Darrerament, l'oncle Tòfol duia un dol amagat, un penediment fondo que el turmentava de nit i de dia. A tota hora. "Tenc per mi que tornaré boig -li contava l'oncle Tòfol- si no puc treure'm aquest clau". Era com una penitència. Una expiació sense absolució ni dispensa. Un redolar cap a la bogeria, de manera irremeiable.

"Vaig tenir un moment de feblesa. Vaig ofuscar-me. La xifra, la nora, el nét i les necessitats de la nora i del nét m'ofuscaren". I ara se feia milers de preguntes que mai sabia contestar-se. La padrina ho sap que no fou per cobdícia. L'oncle Tòfol mai no havia cobdiciat ni béns ni diners. Una cosa sí que l'havia cobdiciat. Força que l'havia cobdiciat. Terra! Terra per adobar-la, per sembrar-la, per conrear-la, per ajupir-se sobre ella. En el conreu hi posava un afany quasi morbós. Descalç, dins el solc de la llaurada, gaudia la tebiesa de la terra acabada d'obrir. Era un goig indescriptible. Com un orgasme. En aquells moments era quan més home es sentia. Mascle fecundant la terra, i la terra, esposa amant i mare, el premiaria amb collites abundoses.

"Quants d'afany emmetzinats per un grapat de duros, Vicenta! Fou un moment de feblesa. Un sol moment. Un, Déu meu, per què? Per què em deixares sol davant la temptació?".

Quan la padrina conegué l'oncle Tòfol, aquest ja era vidu. Mai no conegué la tia Francisca. Però ella en sap la història. L'oncle tengué moltes vegades la necessitat de donar sortida als seus patiments i trobà en la padrina una receptora capaç d'escoltar-lo i consolar-lo al mateix temps. Aleshores, quan el senyor de S'Heretat establí el comellar de Sa Cala, l'oncle Tòfol i la tia Francisca eren dos joves que encara menjaven el pa de noces i s'illusionaren en comprar una finqueta. No tenien ni un ral. Els seus únics béns eren la joventut i les esperances. Miraren i tornaren a mirar per esbrinar quina parcel·la els agradava més. La tia Francisca s'encapritxà amb aquella que donava prop de la platja. Aquí, li digué l'oncle Tòfol, la marinada ens cremarà els arbres. Però Tòfol, a mi m'agrada veure les ones arrossegant-se sobre l'arena, ella. Francisca, mem, mira'm, ell. Què vols ara? ella. M'agrada veure el mar reflectit en els teus ulls. Comprarem aquesta.

I la compraren.

Era una quarterada afavorida.

Garriga. Tot garriga.

Quatre pinotells, mates llentrisqueres i aladerns ajupits per les tempestes, un garrover bord, una bardissa d'aritges i, cosa estranya, una figuera que malcreixia dins l'encletxa de dues roques.

Prima de terra. Molt prima.

Un tros costerut i la resta pla, com una bassa d'oli.

Maressosa, de bon treballar, castigada sovint per les marinades.

I emprengueren la tasca de fer-la apta per al conreu. Començaren pel baix, on la terra era més grassa i més humida. Tallar les mates, treure les rabasses, espedregar-ho, treure el pedreny i arranjar-lo en clapers a fi d'aprofitar les pedres per tancar la finca de paret. Dies i dies de treball esgotador. La xapa, la picassa i el perpal no paraven. Sense acabar de treure la garriga ja hi plantaren els arbres. Ara ja creixen, deia l'oncle Tòfol. I creixien. La terra nova, ben adobada, afavoria la creixença. Donava goig veure les brostades de fulles tendres, ufanoses. El primer estiu, al baixol, ja hi maduraren els melons i les tomàtiques. Els regaren poc perquè a l'aigua la portava a poals, la tia Francisca, des de la font de la platja. Li agradava d'anar-hi a la font, a la tia Francisca. L'aigua fresca, de nítida transparència, sorgia a brols impetuosos entre els còdols arrodonits. L'agafava a grapades i la bevia amb avidesa. Tenia el sabor inconfusible de les coses pures.

Foren dolços els melons i gustoses, molt gustoses, les tomàtiques. Donava goig menjar-se-les en trempó, els horabaixes d'estiu, sota el pi gros de l'escar d'En Maia, que estenia llurs branques sobre les ones.

Passats uns anys, la quarterada romanica reblerta d'arbres joves. Ametlers i garrovers. Al baix, arbres fruiters i ceps de pàmpols vellutats. Voltada de paret, paret seca de pedreny de marès adobat. Semblava un bocí del Paradís.

Una dia, sota la figuera, aquella que creixia entre dues roques, que amb el temps havia esdevingut un arbre esponerós, d'una casta desconeguda entre paretjal i bordissot, primerenca, de fruits grossos de polpa vermella i dolça, la tia Francisca li va dir: Aquest mes la cosa no m'ha comparegut. Estàs embarassada? l'oncle Tòfol. Tenc per mi que sí, ella, aquestes figues que tant m'agraden ara em fan fàstic. I fou embaràs.

girau fulla...

Va néixer un nin un capvespre d'hivern. L'oncle Tòfol no hi cabia de goig. "Ja tenc tot el que volia". I ho tenia: la dona, el fill i la quarterada a Sa Cala.

Es sentia un home complet, realitzat, feliç. Un veí que tenia l'habilitat de trobar venes d'aigua amb una verga de lledoner li pronosticà que allà, ran la figuera peretjal-bordissot, hi passava una veneta. Primatxola, li digué, però que ben aprofitada podràs regar el baix. I no és molt fonda.

I l'oncle Tòfol, pica que picaràs, començà el clot. Als vint-i-dos pams trobà l'aigua. Ja podia tenir un hortet per a les necessitats de la casa.

Del pedreny del clot començà la caseta. Petita. I un estable per a la mula i el carro. Farien la vida sota l'enramada. A Sa Cala el clima és benigne, calent.

Passaren uns anys. El fill, en Tomeuet, creixia fort i sà. La vida transcorria sense entrebancs. Las ambicions, com les necessitats, eren primàries i bones de satisfer. La terra els infonia l'assossec i la conformitat. La terra els feia poetes. No de l'home que escriu versos, sinó de l'home que viu la poesia de les coses, del solc, de l'arbre, de les ones o del penyal. De l'home que viu la grandiositat d'un paisatge o el misteri d'una llavor, que, emotiu, es commou davant la crescuda d'un empelt o davant el plor d'un infant. Així era l'oncle Tòfol.

A l'hivern seguien visquent al poble. Els dissabtes l'oncle Tòfol anava una estona al casino del cunyat Miquel. Bevia un anissat, feia un truc amb els amics i discutien del conreu. Ja al llit, la tia Francisca li demanava noves del seu germà. Està bé, tenia el casino ple de parroquians. Despatxa molt? ella. Sí, molt, ell, però... Però què? ella. Que tenc per mi que despatxa més cap a dins que cap a fora, ell. No t'entenc, ella. Idò que en beu més que no en despatxa de suc, ell. S'em-briaga? ella. Qualque vespre deu acabar de quatre potes, ell. Acabarà malament.

I hi acabà malament el cunyat Miquel. La tia Francisca en duia un dol de la malaltia del germà. I tristot. Una tristot fonda i callada, sense resignació. Com si fos pastura d'un mal espant. Treu-te això del cap, l'oncle, sinó t'enterrarem primer a tu que no a ell. Ai, fillet, què vols que faci? És el meu germà. No puc posar-me a cantar mentres ell se mor a poc a poc, ella. I a poc a poc se moriren els dos.

L'oncle Tòfol quedà sense paraula. Durant molt de temps no parlà amb ningú, no saludà ningú. Sense poder treure's una llàgrima. Capficat sempre, entotsolat. Semblava que havia embogit.

Una dia, a la finca, la seva finca, d'ell i de na Francisca, la quarterada de Sa Cala, agafà la destal grossa, aquella de pala ampla i tall esmolat, i es ficà sota la figuera peretjal-bordissot. No sabia ben bé que fer-hi sota la figuera. No coordinava. Les idees li botaven dins el cap en una ebullició descontrolada i efervescent. El redós ombrívol de l'arbre li avivava els records i el dolor i l'enyorament. El tall de la destal, amb els punts de llum filtrats pel ramatge, llambrejava com un reclam temptador d'un anar sense tornada. Què fer? Com alliberar-se de l'angoixa que li trepanava les parets massa primes del cor? Com podia aprendre a viure sense la presència de na Francisca? Tendria prou valentia? Sí, en tendria. Seria bo de fer. Es pegaria un cop a al cap amb la destal. Se l'obriria. Regaria amb sang la figuera que tantes vegades havia regat amb suor. O tallaria la figuera? Sí, tallar-la, trocejar-la, fer-la estellicons menuts, cremar-la, reduir-la a pols i cendra. Ningú no tornaria a menjar aquelles figues que tant agradaven a na Francisca seva. D'una embranzida furient agafà la destal, estregué amb força els punys sobre el mànec, amb rancúnia, amb dolor, amb desesper...

Clac! Un cop a la soca. Un altre cop. Saltà una estella que brunzís dins l'aire. Un tercer cop. Un nou brunzit. Els cops eren secs, quasi solorosos. Retrunyien dins el cap, com a maçades al cervell. Rebotien dins el crani. I va rompre a plorar. A plorar de debó. Un plor sanglotant, sufocant, convulsiu, exagerat. Era, emperò, un plor alliberador. Deixà de picar. Es rebotcà, excitat i nirviós, sobre les fulles seques de la figuera. A partir d'aquell moment els dies l'assossegaren. Els plors l'asserrenaren. El record de la dona morta es féu més suportable, menys dolorós. La seva ferida, com la de la figuera, a poc a poc va cicatritzar.

Un dia el fill va casar-se.

Un altre dia la nora el va fer padrí, un nin, en Tòfolet.

El nin va créixer i esdevengué un home.

Ell seguia amb els peus nuus rera l'arada, obrint solcs a la terra per fermentar les llavors de noves collites. La quarterada de Sa Cala seguia essent el catalitzador que mantenia viu el record de na Francisca.

La marina s'omplia d'edificis gegantins, les platges s'omplien de gent estranya. L'especulació del sòl prenia volada.

En Tòfolet hi treballava a un d'aquells casolots de la marina.

De què fa en Tòfolet? el padrí. De barman, la nora. I quin ofici és aquest? el padrí. Jesús, padrí, l'ofici de barman, la nora, despatxa begudes a un bar. Idò fa de casiner! el padrí. Sí, de casiner, si ho volem així, la nora. No ho entenc, el padrí. Idò és bo d'entendre, fa feina, la nora. El que no entenc és per què impoten paraules noves per anomenar oficis vells, el padrí. Ai, padrí, i que ho sou de complicat!

Un altre dia.

I que no convendria que el vigilàssiu de prop a en Tòfolet? Podria acabar com el tio Miquel, el padrí. Jesús, padrí, que ho sou de malpensat, la nora. Guarda't i et guardaran, ell. I digau-li Tòfol, que ja no és cap nin. Ja és un home. I sap bé el que es fa, ella. També ho era el tio Miquel, un home, ell. Ai, padrí, si callàveu! Quina curolla, ella.

Acabava la son prest, l'oncle Tòfol. Abans de l'auba. I el sentia, al net, quan es retirava a jeure. Cada dia el sentia, en pujar l'escala cap al pis on tenia la cambra. Les seves petjades solien esser acompassades, iguals, rítmiques. Al pujar, els graons feien sempre el mateix ressò dins la cambra del padrí, al replà baix. Un dia, emperò, va semblar-li que els péus del nét hi quedaven més temps de l'acostumat sobre cada graó. S'havia romput el ritme.

El nin beu, li digué a la nora. Jesús, padrí, sou un ocell de mals auguris, la nora. Te dic que en Tòfol beu, el padrí. Ai! no hi vull discutir amb vos, la nora. Està bé, està bé, però te dic i te repetesc que el teu fill beu, el padrí. Un altre dia, a la matinada, s'adonà que a cada graó hi ressonaven dues petjades. I se posà a l'aguait. Quan el sentí arribar i parar la moto, ell, l'amo en Tòfol, s'aixecà i romangué parat rera la porta mig oberta del replà. El nét li passà ben ran. Una olor a suc fermentat quedà surant dins el buit de l'escala.

Aquell dia...

Padrí, ha vengut en Colau Colauet, la nora. I què punyetes vol ara aquest? el padrí. Vol comprar-vos Sa Cala, la nora. Això mai, ell. No i en dóna un bon grapat, ella. Per molt que en doni no és venal, ell. I què en fareu de la finca, eh, què en fareu? El vostre fill no anirà a cuidar-la, i en Tòfol manco. I vos aviat no estareu per això. El conreu ha passat de moda, ja ningú en vol de gratar terra. I jo, padrí, necessit una rentadora i el nin un cotxe perquè les nits són fredes

i no es pot anar en moto, ella. Idò que vagi a peu, ell. Ara és l'ocasió de vendre, ella. I què n'ha de fer de la finca en Colau Colauet? ell. Vol ampliar el negoci, ella. I què en vol donar? ell. Dos milions, ella.

Sí, fou un moment de feblesa.

I se'n penedia, l'oncle Tòfol. Força, se'n penedia d'haver venut la quarterada de Sa Cala. Tota una vida d'esforç, de treball esgotador, de sacrificis, de mancances, de privacions... Tota una vida, la seva i la de na Francisca, venuda al preu especulatiu de dos milions de pessetes. I on són avui els diners, eh? On són?

El nin cada matí ve ben amatat, el padrí. Tornem-hi, torna-hi, padrí? la nora. Ho sé ben cert. Tu dorm i ja veuràs que passarà. Qualsevol dia s'estavellarà amb el cotxe.

I s'estavellà. S'estavellà a la soca d'un fasser d'aquells d'importació, de la carretera del port. El nét, el nin, en Tòfol, que ja és un home, en sortí il·lès, amb quatre morats, però el cotxe quedà fet un munt de ferralla inservible.

Padrí, en Tòfol necessita un cotxe nou, la nora. El que necessita el teu fill és un verdanc mal esporgat devers les costelles, el padrí. Jesús, quin home! Tot fou una fallada mecànica. La direcció, o no sé quina peça, se va rompre, la nora. El teu fill sí que l'hi té espenyada a la peça i falla cada nit, el padrí.

girau fulla...

Però, malgrat tot, compraren el cotxe nou. I volaren els doblers. Tots.

I l'oncle Tòfol, cada matinada, amb l'ànim suspès i el cor encongit, escoltava les petjades del nét. Ara, emperò, pareix que el ritme s'ha normalitzat.

Aquí s'acaba la història de l'oncle Tòfol que sap la padrina. Del que passà ahir no en sap res, solament que morí d'una parada del cor. Però, per les explicacions del nét i la nora, pels comentaris de la gent que coneixia de prop els sentiments de l'oncle Tòfol, la padrina intueix el que passà i mentalment en reconstrueix el final de la història.

- Tòfol -li degué dir la nora al fill-duu el padrí a fer una passejada amb el cotxe nou.

- Cap gana en tenc de passejar ni d'estavellar-me contra una paret -respondria el padrí.

- Au, home, anem a donar una volta -el nét.

- Du'l a Sa Font de Sa Cala i veurà lo bonic que ha quedat allò de per allà -la nora.

I l'oncle, que degué sentir la primera esperonada al pit, pensaria en quin sentit de la bellesa devia tenir la nora. Però partí. I en Tofolet, el nin, el nét, que ja és un home que sap ben bé el que es fa, que fa de casiner, però, de barman, a la marina i guanya un munt de duros només de gratificacions, però que no li basten per comprar-se un cotxe, amb

el cotxe nou, vermell com la magrana i que ha posat en roig el compte del padrí a la caixa d'estalvis, porta el padrí a passejar i li conta pel camí que, amb aquell cotxe nou i flamant, conquerirà les estrangeres a caramulls, perquè aquestes dones, padrí, no n'estan mai associades de mascle, i vénen ben preparades per no quedar embarassades sense fer marxa enrera, i ell, el padrí, l'oncle Tòfol, home educat dins la moral més estricta, s'empegué amb les confidències del nét, però, malgrat l'empeguement, se revestí de coratge i li demanà que per què bevia, i el nét li contestà que ara havia deixat la beguda, que ara era un "gícolo", i el padrí no va entendre res, ara padrí sóc un "sex-símbol", i el padrí tampoc ho va entendre, ara les dones me paguen per jeure amb mi perquè estic ben dotat, i tampoc ho va entendre l'oncle Tòfol, això vol dir, padrí, que tenc bona perdiu, i ell, el padrí, pobre home, se tornà empeguar, però al mateix temps es sentí satisfet de que el nét el tractàs com a un amic, ja que ell, en el seu temps, hagués estat incapaç de contar-li aquelles coses al seu padrí, se mirà el nét i li semblà descobrir un home diferent, nou, desconegut.

I arribaren a Sa Cala.

El nét parà el cotxe a la corba, on se domina la platja. L'oncle Tòfol mirà el mar i els ulls se li ompliren d'aquell color llunyà de mar fonda.

La platja, la seva platja!

L'oncle Tòfol quedà cornuat. Aquella no podia ésser, no era, no, no era la seva platja. Plena de marges escalonats i objectes estranys. Semblava una platja d'escaparata, sense aparença del que sempre havia estat. Sofisticada, adulterada. No era, no podia ésser, la seva platja.

La seva platja era un bé de Déu. Tenia l'encant, la senzillesa, l'autenticitat que la natura posa a les seves coses. Era incòmode com una verge, pura, canviant, dolça i salvatge com una malcriadessa. Superba els dies de maror i recòndita en la bonança. Tranquil·la i silent a l'horabaixa, quan el sol omplia de fluorescències vermellores el cargolar de les ones i solament surava la sonsònia de l'aigua arrossegada i ell, l'oncle Tòfol, calçons arromangats, amb els peus submergits dins l'arena banyada, canya en mà, pescava els mabres i gaudia de veure el ramat de peixos argentats llambregar dins l'aigua transparent. A la seva platja, al peu de les roques que la tancaven pel mig-jorn, a les nits d'estiu s'hi obrien els lliris marins, blancs, d'un blanc immaculat i olorós. I dins els joncs, on acabava la platja i començava el torrent, hi cantaven la granota i el rossinyol. No, allò no era la seva platja. I la finca? On és la finca? On és la seva quarterada esponerosa de Sa Cala? On és la terra, la terra que ell i na Francisca milloraren amb esforços, la terra que amanyagaren, la terra que adobaren amb suors? On és aquella terra de bon treballar que s'obria, teba, a l'impuls de l'arada, sota els seus peus nuus? I els arbres? I la figuera peretjal-bordissot? I els garrovers tupats per les marinades? I la paret? Què s'ha fet de la paret seca de marès adobat? I el clot de la sínia? I la caseta? On és la caseta on ell i na Francisca es posseïen amb frenesia? Quin mal vent, quina mestralada ho ha esborrat tot? No queda res. Res. Ni senyes. Uns casalots plens de finestres, com a boques obertes que li fan jutipiris. Uns casalots horribles que devoren el paisatge amb avidesa. Uns casalots enormes, fora mesura. Blancs, tots blancs, d'un blanc agressiu. Un blanc fred, glaçat. Un blanc-blanc d'hospital. Un blanc esfereïdor de manicomi. Un blanc-blanc que colpeix tots els sentits. Un blanc mòrbid que repel·leix la poesia. Els ulls de na Francisca ara ja no reflectirien el blau del mar. I aquestes boques obertes, famolenques de colors. I gent. Gent per tots els indrets. Gent que crida. Gent que corr. Gent que gestricula i parla amb llengües desconegudes, com a lladruccs. Gent colrada de sol. Gent ensaimada. Gent mig nua, de pitreres en l'aire, ajaguda a l'arena, com en una orgia de carn i de peccat...

Tot és com una immensa, insaciable i safarosa bogeria.

L'oncle Tòfol sent una nova sacsada al cor. S'asseu. S'asseu a aquell marge de marès extern, duit de pedreres llunyanes. I de sobte se sent perdut, desarrellat d'aquella terra que ho fou tot per a ell i per a na Francisca.

I com a símbol d'aquell joc violent i agressiu, com una flamarada apocalíptica, veu el cotxe vermell d'en Tofolet, el darrer grapat del preu de la seva vida.

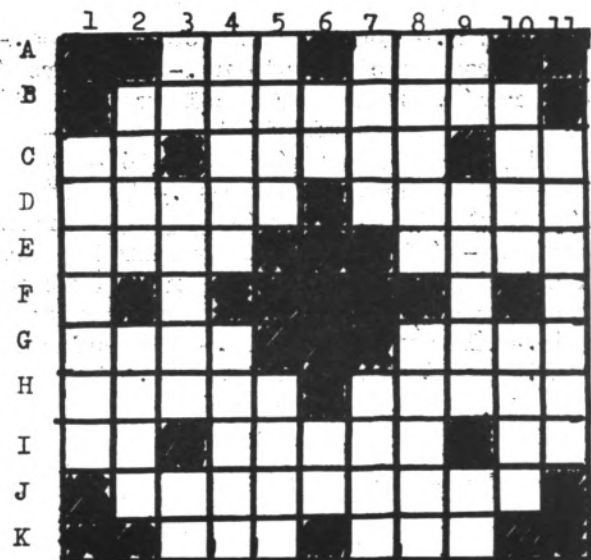
I sent més intens el pènediment.

I més intens, també, el dolor al pit.

Tanca els ulls.

I així queda, l'oncle Tòfol, immòbil, per sempre.

passatemps

HORITZONTALS: A) Altar.- Ni tan sols un.

B) Persona que se dedica a una activitat per afecció. C) Al revés, nota musical.- Varietat del raïm.- Contracció. D) Càrrec amb poders que un estat dona a una persona perquè el representi.- Al revés i en femení, encès d'ira.

E) Gènere poètic.- Coure treballat en planxa.

F) En la remuneració romana, cipç.- Consonant.- Consonant.- Vocal.- G) Moure's d'un costat a l'altre.- Al revés, en una hora avançada.

H) Continuar essent, vivint, obrant, servint.-

Conjunt de partícules com les d'una platja.

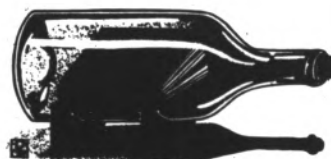
I) Al revés i en femení, adjectiu possessiu.- Divideix en parts una cosa.- Veu de comandament militar. J) Al revés, infusió. K) Al revés, en cap temps o ocasió.- Substància blanca i cristal·lina que és emprada com a condiment.

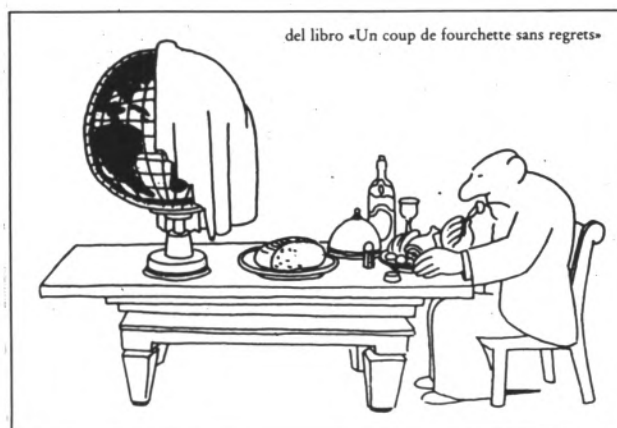
VERTICALS: 1) Alta, en un punt alt. 2) Al revés, fruita.- Al revés i en castellà, tonyina. 3) Al revés, nota musical.- Posar del revés una cosa.- En la numeració romana, cinquanta un. 4) Al revés, entendre.- Al revés, taula per a celebrar la missa. 5) Tribut homenatge de submissió i respecte.- Fruit de la vinya. 6) Al revés, negació.- En la numeració romana, nou-cents cinquanta. 7) Tot allò que té existència.- Al revés, estança gran, apta per a reunir-s'hi una certa abundor de persones. 8) Acció d'anar.- Obra de teatre amb solució seriosa.

9) Aliment diari.- Planta perenne de tronc llenyós.- Al revés, article. 10) Defecte físic o moral.- Al revés, cabell blanc. 11) Posar límits.

VUIT PECES DE VESTIR

A	E	B	F	C	G	D	H	E	I
J	F	K	G	L	C	I	R	B	A
H	B	I	M	J	N	K	O	L	P
J	E	R	S	E	I	P	L	A	L
A	M	Q	U	N	R	O	N	P	A
Q	S	F	Q	S	R	T	S	A	S
U	T	B	A	U	A	V	C	X	I
E	D	Y	E	L	I	A	P	C	M
T	Z	F	O	A	D	B	G	C	A
A	H	N	D	T	N	A	U	G	C

del libro «Un coup de fourchette sans regrets»

IMATGES

